

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

“Bara vi läser med barnen, det är det viktiga”

En kvalitativ intervjustudie om hur förskollärare arbetar med fysisk och digital högläsning för att främja barns språkutveckling

Shene Bolvardi
Sara Engström
Martina Olsson

Förskolläraryrket

Uppsats/Examensarbete: 15 hp
Kurs: LÖXA2G
Nivå: Grundnivå
Termin/År: VT/2023
Handledare: Kristina Hunehall Berndtsson
Examinator: Andreas Jacobsson

Nyckelord: Förskola, flerspråkighet, språkutveckling, fysisk högläsning och digital högläsning.

Abstract

Syftet med denna studie har varit att undersöka hur förskollärare beskriver att de arbetar med fysisk och digital högläsning i sin verksamhet samt hur de stöttar flerspråkiga barns språkutveckling vid dessa tillfällen. Studien utgår från tidigare forskning samt förskolans läroplan Lpfö (2018) som lyfter fram att förskolan ska arbeta med barns språkutveckling, såväl det svenska språket som barnets modersmål. Barnen ska även i en stimulerande miljö ges möjlighet att lyssna till högläsning. Frågeställningarna i studien är: *Hur beskriver förskollärare att de i verksamheten arbetar med fysisk högläsning? Hur beskriver förskollärare att de i verksamheten arbetar med digital högläsning? Hur beskriver förskollärare att de stöttar flerspråkiga barns språkutveckling vid fysisk och digital högläsning?*

Studien är en kvalitativ studie och empirin har samlats in genom semistrukturerade intervjuer där fem förskollärare har intervjuats. Efter intervjuerna transkriberades materialet och analyserades i tre kategorier relaterade till frågeställningarna. Analysen utgår från tidigare forskning och det sociokulturella perspektivet som är studiens teoretiska utgångspunkt. Centrala begrepp som lyfts fram är; *den proximala utvecklingszonen, scaffolding* och *dialog*.

Det som framkommit i resultatet är att både fysisk och digital högläsning sker på förskolorna med syfte att främja språkutvecklingen hos barnen. Den fysiska högläsningen sker dels spontant på barnets initiativ eller vid vila, dels vid planerade tillfällen. Även den digitala högläsningen sker ibland spontant och om pedagogerna inte hinner läsa. Vid planerade högläsningstillfällen både fysiskt och digitalt är syftet att främja barnens begrepp och ordförråd och stötta språkutvecklingen. Pedagogerna anser att det är lättare att stötta barnen vid den fysiska högläsningen på ett språk som de själva kan, men tycker att Polyglutt är ett bra verktyg för att kunna erbjuda barnen böcker på olika språk. Alla förskollärare anser att det är viktigt att stötta barnen i högläsningen för att främja flerspråkiga barns språkutveckling.

Förord

Vi vill först och främst tacka de rektorer som vidarebefordrade vårt mail till sina anställda förskollärare om att vi sökte förskollärare att intervjua till vår studie. Vi vill också innerligt tacka alla förskollärare som ställde upp på en intervju och som har gjort det möjligt för oss att genomföra denna studie. Utan er hade vi inte fått ihop ett resultat och denna studie hade inte kunnat genomföras. Tack för att ni delat med er om era erfarenheter, kunskaper och arbetsätt inom ämnet.

Vi vill även passa på att tacka varandra i gruppen för ett mycket bra samarbete. Vi alla har hjälpts åt med hela arbetet och vi har stöttat varandra under vägen och haft väldigt roligt ihop.

Vi vill även tacka de personer som hjälpt oss att korrekturläsa.

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	3
1. Inledning	4
1.1 Bakgrund	5
1.1.2 Fysisk högläsning	5
1.1.3 Digital högläsning	5
1.1.4 Flerspråkighet i förskolan	5
1.1.5 Språkutveckling	6
1.2. Syfte och frågeställningar	6
2. Tidigare forskning	7
2.1 Fysisk högläsning i förskolan	7
2.2 Digital högläsning i förskolan	8
2.3 Förskollärarens stöttande roll vid högläsning	9
2.4 Pedagogernas arbete med flerspråkighet i förskolan	10
2.4.1 Sammanfattning av tidigare forskning	11
3. Teoretisk utgångspunkt och centrala begrepp	12
3.1 Sociokulturellt perspektiv	12
3.2 Centrala begrepp	12
3.2.1 Den proximala utvecklingszonen	12
3.2.2 Scaffolding	13
3.2.3 Dialog	13
4. Metod och genomförande	14
4.1 Metodval	14
4.2 Urval och avgränsning	14
4.3 Genomförande av intervju	15
4.4 Genomförande av transkribering	16
4.5 Analysmodell	16
4.6 Reliabilitet, Validitet och Generaliserbarhet	17
4.7 Etiska överväganden	18
5. Resultatredovisning	19
5. 1 Fysisk högläsning	19
5. 1. 1 Sammanfattning	21
5.2 Digital högläsning	22
5.2.1 Sammanfattning	24
5.3 Pedagogens stöttande roll	24
5.3.1 Sammanfattning	27
6. Slutdiskussion	28
6.1 Fysisk och Digital högläsning	28
6.2 Förskollärarens stöttande roll vid högläsning	29
6.3 Avslutande diskussion	29
6.4 Vidare forskning	31

Referenslista	32
Bilagor	35

1. Inledning

Denna studie undersöker hur förskollärare beskriver att de arbetar med fysisk och digital högläsning i sin verksamhet. Studien kommer även att undersöka hur förskollärarna beskriver sin stöttande roll vid högläsningstillfällen för att främja språkutvecklingen hos flerspråkiga barn. I läroplanen för förskolan (Lpfö18, 2018, s. 8) framgår det att förskolan ska erbjuda barnen “en stimulerande miljö där de får förutsättningar att utveckla sitt språk genom att lyssna till högläsning”.

Kultti (2014) skriver att pedagogerna i förskolan erbjuder barnen många tillfällen att lära sig och utveckla sitt svenska språk men att andra språk än svenska inte uppmärksammas lika ofta. Flertalet förskolor använder sig av både fysisk och digital högläsning på svenska för att främja barns språkutveckling men brister i att inkludera barnen som har svenska som andraspråk (Skolverket, 2013). I förskolan kan barnen med rätt hjälp och stöttning utveckla det svenska språket samt sitt modersmål och det är därför viktigt att pedagogerna arbetar med detta för att stötta barnen på bästa sätt (Skolverket, 2021). Ett starkt modersmål stärker också barnets lärande av ett annat språk, såsom det svenska språket (Edwards, 2019). Lpfö18 (2018, s. 9) belyser även att: “Barn med annat modersmål än svenska ska ges möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål”. Det framgår även i skollagen, 8 kap.10 § (SFS 2010:800) att förskolan ska medverka till barnets språkutveckling, både på svenska och barnets modersmål.

Edwards (2019) poängterar att språket hänger samman med identitetsutveckling och menar att en bristande språkförmåga kan leda till en sämre självkänsla och frustration hos barnet. Det är därför viktigt att barnen omges av vuxna på förskolan som läser tillsammans med barnen och speciellt för de barn som inte ges denna möjlighet i hemmet. Vidare lyfter Edwards (2019) fram flerspråkighet i förskolan och menar att det kan vara en utmaning att stödja språkutvecklingen hos flerspråkiga barn. Det är därför viktigt att barnen ges möjlighet att lyssna på språket och även samtala med både vuxna och barn. Detta kan vara svårt när pedagogerna inte behärskar de olika språken, men med dagens digitala verktyg finns det utökade möjligheter (Skolverket, 2023).

I tidigare forskning presenteras högläsningen som fördelaktig för att utveckla det svenska språket, men många förskollärare anser att det finns brister när det kommer till språkutvecklingen hos flerspråkiga barn (Alatalo & Westlund, 2021). Det är därför viktigt att undersöka flerspråkiga barns möjligheter till språkutveckling i förskolan via högläsning. Vi kommer även att lyfta fram forskning om pedagogens stöttande roll vid högläsning som central för främjandet av språkutvecklingen hos barn, då det har stor betydelse för vilken strategi pedagogen använder under både fysisk och digital högläsning tillsammans med barnen (Norling, 2014).

Det finns olika strategier att använda som förskollärare för att främja barns språkutveckling, men Damber (2015) lyfter fram att samspel och samtal mellan barn och pedagog är två viktiga faktorer för att ge det stöd som behövs för barnen, vilket även är sammankopplat med det sociokulturella perspektivet som denna studie utgår ifrån (Säljö, 2015).

1.1 Bakgrund

Många förskolor arbetar idag med både fysisk och digital högläsning som en del av den dagliga verksamheten. Edwards (2019) poängterar att fysisk och digital högläsning kan komplettera varandra, men menar att den digitala högläsningen aldrig kan ersätta en närvarande vuxen. Genom digitala verktyg, som exempelvis Polyglutt, ges barnen möjlighet att ta del av fler böcker och vid fler tillfällen, än vad som kanske hinns med och finns på förskolan. Digitala verktyg ger oss även en möjlighet att ha högläsning på olika språk för att på så sätt främja flerspråkiga barns språkutveckling i deras modersmål (Edwards, 2019).

1.1.2 Fysisk högläsning

Vid fysisk högläsning läser en pedagog ur en fysisk bok tillsammans med barnen (Edwards, 2019). Gjems (2016) menar att den fysiska högläsningen är viktig för barns tidiga litteracitet och poängterar att det är förskolepersonalens ansvar att förmedla litteratur till barnen, via exempelvis högläsning och boksamtal. Hur personalen läser en bok har även en stor betydelse för barnets språkutveckling. Författaren tar upp två olika sätt att läsa en bok i förskolan. Att läsa *för* barn innebär att pedagogen sitter och läser en bok för barnen och stannar för att visa bilder eller ställer någon fråga. Läser förskolläraren däremot *med* barnen så innefattar det en mer interaktiv läsning där barnen är delaktiga i samtal om bokens handling och ges utrymme att uttrycka sina tankar. Edwards (2019) poängterar att det är viktigt att skilja på spontan högläsning som förekommer under exempelvis vilan och planerade läsaktiviteter. Den läsning som förekommer under vilan har ofta som syfte att lugna ner barnen, medan den planerade läsaktiviteten ger mer utrymme för stimulerande och utvecklande samtal med barnen.

1.1.3 Digital högläsning

Digital högläsning i förskolan har blivit allt vanligare och idag finns det olika program som används i förskolor för att främja språkutvecklingen hos barn. Att digitala verktyg används på rätt sätt i verksamheten är viktigt för att barnen ska ha nytta av det i sin språkutveckling. Därför ligger det stor vikt vid förskollärarens kunskap och kompetens om hur det ska användas i förskolan (Skolverket, 2023). Med digitala verktyg som till exempel en surfplatta, finns det appar som hjälper till med att översätta svenska texter till annat språk samt översätta från andra språk till svenska. Texten kan läsas upp högt för barnen. Barnen kan även lyssna på sagor på det språk som önskas samt använda det digitala verktyget till att kommunicera med varandra. Digitala verktyg ger möjlighet till att introducera alla barns språk för att kunna använda och arbeta med det i förskolan. Ett exempel på hur förskollärare kan arbeta med att främja barns språkutveckling kan vara att låta barnen ta del av varandras språk genom att spela upp klipp eller sång med ett digitalt verktyg så att barnen kan få höra hur olika språk låter och bli bekanta med det (Skolverket, 2023). Polyglutt är en bilderboktjänst där barnen ges möjligheten att lyssna på inlästa böcker på över 70 olika språk (ILT Education, 2023).

1.1.4 Flerspråkighet i förskolan

I en ny rapport från Skolverket framgår det att en fjärdedel av alla barn som går i förskolan i Sverige har utländsk bakgrund vilket innebär att många barn har ett annat modersmål än svenska (Skolverket, 2022). I en granskning från Skolinspektionen (2017) angående förskolans arbete med flerspråkiga barns språkutveckling framgår det att många förskolor uppmuntrar flerspråkiga barns användande av det svenska språket, men att få faktiskt arbetar med barnens egna modersmål. Det framgår även att flertalet av personalen i förskolan känner en viss osäkerhet kring hur de faktiskt ska arbeta för att främja detta. Orsaker för denna osäkerhet kan vara brist på kunskap och kompetensutveckling, men även tid.

1.1.5 Språkutveckling

Alla barns språkutveckling ser olika ut och alla barn har olika förutsättningar för att utveckla sitt språk. Förskollärare och övrig personal som arbetar på förskolor har därför en viktig roll i att stötta barns språkutveckling anpassat efter de enskilda barnens behov (Bjar & Liberg, 2010). Kultti (2014) skriver att språkutveckling dels handlar om hur barnet använder sig av samt hur de lär sig språk och hur de hanterar språkets uppbyggnad. Barns språkutveckling handlar även om grammatik, pragmatik, fonologi och semantik. Kultti (2014) lyfter fram att grammatik handlar om hur ord och meningar byggs upp och pragmatisk utveckling handlar om medvetenheten om hur språket ska användas i olika sammanhang. Den fonologiska utvecklingen handlar om tonfall, betoningar och rytmen i språket och detta utvecklar barnen ofta tidigt i livet. Semantik handlar om när barnen lär sig om språkets betydelse och semantisk medvetenhet innebär förståelsen om ord och satsers betydelse (Liberg, 2010). Bjar och Liberg (2010) lyfter fram att barn lär sig mycket av sin språkutveckling i ung ålder och delvis på förskolan men att exempelvis ordförrådet fortsätter att utvecklas hela livet. I denna studie syftar vi huvudsakligen på utvecklingen av barnens begrepp och ordförråd när ordet språkutveckling nämns.

1.2. Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att undersöka hur fysisk samt digital högläsning används i förskolor. En annan aspekt som undersöks är hur pedagoger beskriver att de stöttar barnen vid högläsningstillfällen i syfte att främja språkutvecklingen hos flerspråkiga barn.

- Hur beskriver förskollärare att de i verksamheten arbetar med fysisk högläsning?
- Hur beskriver förskollärare att de i verksamheten arbetar med digital högläsning?
- Hur beskriver förskollärare att de stöttar flerspråkiga barns språkutveckling vid fysisk och digital högläsning?

2. Tidigare forskning

I den här delen presenteras tidigare forskning med relevans för studien. Tidigare forskning om fysisk samt digital högläsning skrivs fram samt hur förskolläraren kan stötta barnen i deras språkutveckling genom högläsning. Forskningen som finns med i detta avsnitt kommer från tio olika granskade studier och är både nationell och internationell. All den forskning som vi har valt är relevant för vad studien undersöker och handlar således om fysisk och digital högläsning i förskolan samt pedagogens stöttande roll vid dessa tillfällen för att främja språkutvecklingen hos flerspråkiga barn. Vi har endast valt forskning som är peer-reviewed för att veta att forskningen har en hög vetenskaplig nivå.

2.1 Fysisk högläsning i förskolan

En studie av Alatalo och Westlund (2021) presenterar en grupp förskollärares egna tankar om hur högläsning bidrar till barnets tidiga språkutveckling. Detta är en kvalitativ studie och författarna har samlat in data via intervjuer med förskollärare på två olika sätt. Det första är via en grupp förskollärare som blir inspelade under ett högläsningstillfälle som sedan används som utgångspunkt för en diskussion om förskollärares didaktiska förhållningssätt. Den andra är en fokusgrupp med förskollärare från olika förskolor som utifrån videoinspelningar, intervjuer och didaktiska frågeställningar diskuterar högläsningen i förskolan. Studien utgår ifrån det sociokulturella perspektivet på lärande och att lärande sker i en social kontext. Vilka didaktiska val som förskollärarna gör under läsningen spelar därmed en stor roll för barnens lärande. Här presenteras även den dagliga högläsningen, enligt förskollärarna, som viktig för barnens språkutveckling. I studien framkommer det även att vissa förskollärare arbetat med högläsning för att främja språkutvecklingen hos flerspråkiga barn, men inte i den utsträckning de kanske hade önskat. Studien lyfter fram att högläsning ofta uppkommer i samband med läsvidan och blir ett sätt för barnen att varva ner under dagen. Författarna poängterar att högläsningen i förskolan ofta saknar didaktisk funktion och istället används som underhållning. Läsandet sker ofta av förskollärarna *för* barnen och att barnen lyssnar, istället för att läsa *med* barnen och låta dem diskutera och samtala om innehållet (Alatalo & Westlund, 2021). Detta kan vi även se i en studie av Damber (2015) som handlar om olika högläsningssituationer. I denna studie har pedagoger deltagit från 39 förskolor i Sverige där de intervjuats om hur de använder högläsningen. Damber (2015) analyserar hur högläsningen används i förskolan, vid vilka tillfällen det förekommer och vilken litteratur som väljs. Även hur högläsningen genomförs och om det förekommer dialoger under läsningen. Resultatet av studien poängterar att böckerna väljs slumpmässigt och att högläsningen ofta sker i samband med vilan. Det framkommer även att det sällan förekommer samtal där barnen ges möjlighet att diskutera och samtala kring böckerna.

En annan studie som Grøver m.fl. (2020) har gjort, handlar om att främja barns flerspråkighet genom bokläsning. I studien observerades och deltog barn som var mellan 3-5 år, barnen gick på 123 olika avdelningar på olika förskolor i Norge. Hemma pratade barnen olika modersmål och på förskolan pratade de norska som andraspråk. Studien handlar om ett projekt där vårdnadshavare och förskolan delar med sig av böcker till varandra för att främja flerspråkighet. Vårdnadshavarna fick låna böcker på norska från förskolan och förskolan fick låna böcker från vårdnadshavarna på barnens modersmål. Grøver m.fl. (2020) skriver att läsning tillsammans med barnen har medfört en positiv utveckling av barnens ordförråd både på norska och på barnens modersmål. När förskollärarna haft högläsning med barnen och utmanat barnen genom att låta dem fundera över vad som händer i boken och genom att ställa öppna frågor som barnen behöver fundera kring, stöttar förskollärarna barnen i deras språkutveckling. I studien och under projektet visar resultatet att högläsning är positivt för att

främja barnens flerspråkighet. Vidare skriver Grøver m.fl (2020) att det inte bara visats vara positivt för språkutvecklingen i de olika språken med högläsning utan också deras förmåga att sätta sig in i andras känslor och att kunna se andras perspektiv.

2.2 Digital högläsning i förskolan

I en studie gjord av Paciga (2014) presenterar författaren en undersökning angående användandet av digital läsning. I studien ingick 130 engelsktalande barn i en förskola som inte hade engelska som förstaspråk. Studien gick ut på att få fram hur den digitala sagoboken påverkar barnens lyssnarupplevelse och på vilket sätt den främjar deras språkutveckling. Paciga (2014) menar att genom att tillämpa digital läsning i förskolan stödjer förskollärarna barnen i deras språkutveckling, speciellt barn som är flerspråkiga och som kanske inte har möjlighet till engelsk högläsning hemma. Studien visar att digitala sagoböcker också var positivt för barnens förståelse av berättelsen då barnen vid upprepade tillfällen kunde lyssna på samma bok om och om igen med animering som kompletterar sagan. När barnen lyssnade på en digital sagobok med levande bilder gav det en större positiv effekt då barnen som är flerspråkiga utvecklade sitt ordförråd lättare. Paciga (2014) förklarar att enligt forskning stödjer digital läsning barnets språkutveckling genom att bilder och illustrationer förklarar ordets betydelse om barnet inte redan har kunskap om vad orden i läsningen betyder eller har för mening.

Studien visar att motivationen är större hos barnen när det gäller att lyssna på en digital sagobok istället för fysisk högläsning ur en tryckt bok. Intresset hos barnen ökar när sagan läses upp från en skärm med tillhörande bilder och illustrationer som rör sig till musiken. Även gester, kroppsspråk och mimik syns tydligare hos bokens karaktärer i animationen, vilket gör högläsningen mer levande för barnen. Lyssnarupplevelsen lockar mer då dessa funktioner som är tillgängliga i en digital sagobok inte är tillgängliga i en fysisk tryckt bok (Paciga, 2014).

Enligt en studie av Zipke (2016) har digitala verktyg som används för högläsning i förskolan en positiv effekt på främjandet av språkutvecklingen hos barnen om pedagogerna använder rätt strategier. Med rätt strategi behöver relevanta hjälpmedel som exempelvis E-böcker också kompletteras med pedagogens stöttning i högläsningen då de yngre barnen inte behärskar skriftspråket. Digital högläsning med animationer däremot fyller pedagogens funktion i stöttningen då programmet själv markerar specifika ord i texten när de betonas under högläsningen. Den färgstarka animationen drar till sig barnens uppmärksamhet tillsammans med karaktärerna som rör sig till berättelsen. Det finns även funktioner som textspårning som gör det lättare för samtliga att hänga med berättarrösten i sagan. Det finns också möjlighet att styra karaktärerna genom att trycka på ord som gör att sagofiguerna rör sig på skärmen. Möjligheten för att pausa skärmen och zooma in i bilden under berättelsen är även tillgänglig. Vid digital högläsning finns det många funktioner och effekter som används i berättelser för att fånga barnens uppmärksamhet. Barnen involveras tack vare dessa funktioner men Zipke (2016) nämner även i sin studie att dessa funktioner eventuellt kan vara en distraktion för barnens språkutveckling.

Reich m.fl. (2019) argumenterar emot fenomenet digital högläsning utifrån sin undersökning där 200 barn, mellan åldrarna tre till fem, tilldelades samma berättelse men slumpmässigt delades in i fysiska- och digitala högläsningssgrupper. Reich m.fl. (2019) hävdar att digitala verktyg för högläsning erbjuder många utbildningsmöjligheter, men inte alls i samma utsträckning som vid fysisk högläsning. Reich m.fl. (2019) menar att fysisk högläsning erbjuder, vilket digital högläsning inte gör, en möjlighet till dialog mellan pedagog och barn.

I dialogen kan man tillsammans samtala och reflektera kring berättelsen både under men också efter läsningen. I samtalen involveras barnen samtidigt som miljön och interaktionen mellan barn och vuxen också blir tydlig. Fysisk högläsning skapar en inkluderande miljö för barn där en känsla av samhörighet och gemenskap finns. Samtalen som sker ökar barnens förståelse för vad som händer i berättelsen med hjälp av den läsande pedagogens stöttning. Därigenom främjas språkutvecklingen. Dessa stunder försvinner med den digitala högläsningen, menar Reich m.fl. (2019).

Enligt Zipkes (2016) forskning kan funktionerna i de digitala verktygen variera i hur effektiva de faktiskt är för barnens språkutveckling, ur en pedagogisk synvinkel. Ju fler funktioner under den digitala högläsningen, desto större möjlighet att barnen bjuds in i berättelsen till skillnad från vad en fysisk bok erbjuder. Detta trots eventuella risker för distraktion då vissa funktioner kan ha motsatt effekt på barnen i form av att missleda barnens uppmärksamhet. Istället för att leda barnens fokus till att främja språkutvecklingen hamnar barnens fokus på det digitala verktyget (Zipke, 2016).

2.3 Förskollärarens stöttande roll vid högläsning

Norling (2014) har i sin studie undersökt hur förskollärare beskriver att man kan stötta barns språkutveckling i förskolan. I studien intervjuades förskollärare, barnskötare och utbildad personal som arbetade på 52 olika förskolor från tre städer i Sverige. Denna studie utgår från det sociokulturella perspektivet som anser att barn lär i samspel med andra barn och vuxna. Norling (2014) lyfter fram förskollärarens betydelse när det kommer till att främja barns språkutveckling och menar att pedagogerna måste vara delaktiga och närvarande i verksamheten för att kunna stötta barnens språkutveckling. Pedagogerna kan exempelvis vid högläsning ställa öppna frågor som får barnen att utmana sitt språk och tänkande. Damberg (2015) skriver att för att en högläsningssituation ska stötta barnets språkutveckling är samtalet och samspelet mellan förskollärare och barn betydelsefullt. Att bara läsa en bok för barnet och sen gå vidare hjälper inte barnets språkutveckling utan samtalet om boken är det viktiga. Vidare skriver Norling (2014) att pedagogerna i studien ser högläsning i helgrupp som en utmaning i verksamheten och att det hade underlättat att dela in barngruppen i mindre grupper vid högläsning för att kunna stötta de enskilda barnens språkutveckling. I spontana högläsningssituationer under dagen beskriver pedagogerna att de kan använda sig av välkända sagor och berättelser för att försöka få barnen delaktiga i berättandet men att i större grupper är det för svårt (Norling, 2014).

I en annan studie gjord av Neumann (2020) i norra England deltog 13 barn som var mellan tre och fyra år. En förskollärare observerades i högläsningssituationer där hen läste samma bok i fysisk och i digital form för barn för att se om förskolläraren stöttade barnen på samma eller olika sätt under den fysiska och digitala högläsningen. Resultatet visade att förskolläraren på liknande sätt försökte stötta barnen i den fysiska och digitala högläsningen dels genom att upprepa ord som barnen sa och ställa frågor om bokens innehåll. Vidare skriver Neumann (2020) att det i dagens samhälle blir allt vanligare med digitala verktyg i förskolan vilket skapar engagemang hos många barn. Även om barnen lyssnar på en digital bok så har förskollärarna en viktig roll när det kommer till barnens digitala läsoplevelser. För de yngre barnen är förskollärarens roll att uppmärksamma handling eller ord och har stor betydelse för att stötta barnens språkutveckling. Även denna studie utgår från ett sociokulturellt perspektiv och lyfter fram att när barnen samlas kring en bok eller en surfplatta är de i samspel med varandra och kan lära sig tillsammans vilket har positiv inverkan på barnens språk. I högläsningssituationer fungerar förskolläraren som en byggnadsställning för barnet både i den fysiska och digitala högläsningen där de stöttar

barnet i deras språkutveckling. Förskolläraren kan ställa frågor anpassade efter barnets nivå och förkunskap för att på detta sätt utmana och stötta det enskilda barnets ordförråd. När det kommer till högläsning är det som både Damber (2015) och Neumann (2020) skriver, viktigt att pedagogen tänker på att skapa dialog med barnen och uppmuntra barnen att samtala för att på detta sätt utveckla deras språk.

2.4 Pedagogernas arbete med flerspråkighet i förskolan

Fredriksson och Lindgren Eneflo (2019) har skrivit en artikel med syfte att belysa hur förskolor arbetar med flerspråkighet och kulturella identiteter i sin verksamhet. I projektet deltog åtta pedagoger från tre flerspråkiga förskolor i Sverige. I början av projektet gjordes videoobservationer och senare två reflektionssamtal tillsammans med pedagogerna. Flerspråkighet har inte alltid setts som en tillgång för barn men Fredriksson och Lindgren Eneflo (2019) tar upp att en förändring har skett och att det idag ses som en tillgång att kunna flera språk. Flerspråkighet är positivt och gynnsamt för barn både när det kommer till språkutveckling och deras kunskapsutveckling. Något som är viktigt för språkutvecklingen är att barnet ges möjlighet att utveckla alla sina språk och inte bara det svenska. Fredriksson och Lindgren Eneflo (2019) lyfter fram att alla pedagoger som arbetar på förskolan har ett ansvar att arbeta med att alla enskilda barn får möjlighet att träna på och utveckla både sitt svenska språk och sitt modersmål. I styrdokumentet, Lpfö18, står det dock inte tydligt på vilket sätt pedagogerna ska arbeta med detta och pedagogerna anser själva att de inte alltid har den kunskap som krävs för att kunna stimulera barn som pratar flera språk och att de är rädda för att göra fel.

Puskás (2016) har gjort en studie som undersöker hur lärare arbetar för att kommunicera och skapa meningsfullhet med barn som är flerspråkiga och för att stötta andraspråksinläringen i förskolan. I studien som gjordes var det tolv barn mellan tre och fem år som tillsammans gick i en förskolegrupp och av dessa tolv barn var det sju som hade svenska som andraspråk. Under studiens gång användes både videoobservationer och informella samtal med pedagoger. Puskás (2016) lyfter fram att lärare som är engagerade och förberedda i sin undervisning när det kommer till flerspråkighet gynnar barnens språkutveckling både nu men också senare i skolan. Fredriksson och Lindgren Eneflo (2019) poängterar även vikten av att pedagogen visar ett intresse och öppenhet för barnets modersmål och en öppenhet för att vilja lära sig mer av barnets modersmål och även andra språk samt anpassar sin undervisning till det specifika barnens behov. Genom att lyssna till barnens intresse och fånga upp det som de är intresserade av kan det bidra till konversationer med barnen som kan vara utvecklande för språkinläringen (Puskás, 2016).

Fredriksson och Lindgren Eneflo (2019) skriver även att pedagogernas syn på flerspråkighet varierar och påverkar vilket och vilka språk som ges mest utrymme i förskolan. Alla språk ges inte lika mycket utrymme vilket leder till att vissa barns möjligheter att utveckla det svenska språket och sitt modersmål begränsas. Resultatet visar att pedagogerna upplever att det kan bli svårt att arbeta med ett barns modersmål när de själva inte kan varken tala det eller förstå när barnet talar sitt modersmål. Om det finns flera barn i barngruppen med olika modersmål upplevs det också frustrerande att pedagogerna då inte hinner med att lära sig alla dessa språk. För att arbeta med olika språk kan pedagogerna använda sig av olika material, till exempel applikationer, böcker, musik eller ta hjälp av barnen själva (Fredriksson & Lindgren Eneflo, 2019). Puskás (2016) tar även upp att ett av de arbetssätt som förskollärarna i studien arbetade med var att i vardagliga situationer, till exempel vid måltidssituationer eller vid läsning ställa frågor till barnen och försöka skapa situationer där barnen blev delaktiga i

konversationer för att på detta sätt ge barnen möjlighet till att träna på sina språkliga förmågor.

2.4.1 Sammanfattning av tidigare forskning

Sammantaget visar tidigare forskning att högläsning är viktig för barnens språkutveckling vilket Grøver m.fl. (2020) lyfter fram och menar att högläsning med barnen utvecklar barnens ordförråd på ett positivt sätt. Även Puskás (2016) poängterar att högläsning är ett bra verktyg att använda sig av för att stötta flerspråkiga barns språkutveckling. I förskolor används både digital och fysisk högläsning. Resultatet i både Alatalo och Westlund (2021) och Dambers (2015) studie visar att högläsningen förekommer vid vila och att den användes för underhållning mer än i undervisningssyfte. Alatalo och Westlund (2021) menar dock att förskollärare ibland kan använda sig av fysisk högläsning för att främja språkutvecklingen hos flerspråkiga barn, men inte så ofta som de önskat och Neumann (2020) menar att det i för stora grupper kan bli utmanande med högläsningen.

Paciga (2014) lyfter fram att den digitala sagoboken gynnar barnens språkutveckling och ökar barnens förståelse för berättelsen när de kan lyssna på samma bok flera gånger. Även Zipke (2016) anser att högläsning med digitala verktyg har en positiv effekt på främjandet av språkutveckling om pedagogerna använder rätt strategier. Zipke (2016) nämner att när det blir för många funktioner på skärmen under den digitala högläsningen kan detta ha en negativ effekt på barnens språkutveckling och fokuset blir istället på det digitala verktyget. Reich m.fl. (2019) argumenterar emot digital högläsning och menar att den digitala läsningen inte ger barnen lika mycket som den fysiska. Under den fysiska högläsningen ges möjlighet till samtal och reflektion på ett annat sätt än under den digitala. I den fysiska högläsningen inkluderas barnen på ett annat sätt både i miljön och att de känner mer samhörighet, menar Reich m.fl. (2019).

Vilka didaktiska val som pedagogen gör under den fysiska högläsningen påverkar barnens språkutveckling (Alatalo & Westlund, 2021). Norling (2014) lyfter fram vikten av en närvarande och lyhörd pedagog i högläsningen för att kunna ställa öppna frågor och utmana barnet i sitt tänkande. I likhet med Norling (2014) menar Damber (2015) att pedagogen i högläsningssituationer, både digitala och fysiska, har en viktig stöttande roll för att främja barnens språkutveckling. Neumann (2020) beskriver även att förskolläraren fungerar som en byggställning för barnet under högläsningssituationerna och ska stötta barnen i deras utveckling av språket. Puskás (2016) och Fredriksson och Lindgren Eneflo (2019) lyfter även fram vikten av att visa intresse för barnens modersmål och hur viktigt det är att ge utrymme åt fler språk i verksamheten och inte bara det svenska. Flerspråkighet har inte alltid setts som något positivt men det har förändrats och idag ses det istället som en tillgång (Fredriksson & Lindgren Eneflo, 2019).

Den tidigare forskningen visar att arbetet med flerspråkighet i förskolan är oerhört betydelsefullt för barn med annat modersmål. Forskningen visar att många förskollärare inte är säkra på hur de ska arbeta med flerspråkighet i förskolan och vi vill därför med vår studie bidra med ny forskning som visar på hur man kan arbeta med att främja flerspråkiga barns språkutveckling när det kommer till fysisk och digital högläsning. Vi vill även belysa förskollärares stöttande roll i barnens språkutveckling och hur pedagoger kan arbeta i förskolan för att främja flerspråkighet genom högläsning. Slutligen vill vi inspirera alla som arbetar i förskolan och bidra med idéer om hur vi kan arbeta med alla barns rätt till utveckling och lärande.

3. Teoretisk utgångspunkt och centrala begrepp

I detta avsnitt presenteras det sociokulturella perspektivet som är studiens teoretiska utgångspunkt. Det sociokulturella perspektivet och en sociokulturell syn på lärande är genomgående i hela studien. Begrepp som vi anser är relevanta för vår studie utifrån det sociokulturella perspektivet presenteras under centrala begrepp. Högläsning, både digitalt och fysiskt, sker i sociala samspel för att gynna flerspråkiga barns språkutveckling och vi anser därför att detta perspektiv är relevant för denna studie.

3.1 Sociokulturellt perspektiv

Denna studie utgår från ett sociokulturellt perspektiv och Vygotskijs tankar om att lärande sker i samspel med andra. I samspel med andra människor och i mötet med olika material utvecklar vi vårt tänkande, vårt handlande och blir rikare på erfarenheter och kunskaper som vi tar med oss genom livet (Säljö, 2015). Vygotskij anser att varje individs utveckling är kulturellt betingad samt resultatet av de interaktioner människan har med andra (Hwang & Frisén, 2020). I en individs omgivning och i interaktion med andra förekommer problem och utmaningar som behöver hanteras. Dessa utmaningar tolkas och hanteras genom användandet av olika psykologiska verktyg som individen själv har tillägnat sig under sin utveckling där ett av de främsta psykologiska verktygen är det talade språket. Med hjälp av språket kan människan enklare lösa konflikter och kommunicera med varandra. Språket är en stor faktor i sociala sammanhang för att kunna delta i en konversation med andra samt förmågan att ha inre dialoger med sig själv (Hwang & Frisén, 2020). Säljö (2015) menar att språket alltid varit en viktig del i människans kunskapsutveckling. De inre dialogerna indikerar att individen har utvecklat förmågan att vara ifrågasättande gentemot sina egna abstrakta tankegångar för att komma fram till mer konkreta färdigställda tankar (Hwang & Frisén, 2020).

Vygotskij menar även att utveckling och utbildning påverkar varandra och genom detta får människan utrymme och möjlighet att konstant utvecklas och ses aldrig som färdiglärd enligt Hwang och Frisén (2020). För ett barn är det därför viktigt att få möjlighet att möta och interagera med andra barn för att då lära sig av dessa och lära sig tillsammans (Säljö, 2015). Det är även av stor vikt för barnets möjlighet till utveckling att integrera med en vuxen som är mer kunnig och har mer erfarenheter i livet så att denne kan stötta barnet i situationer som barnet ännu inte upplevt (Hwang & Frisén, 2020).

Kultti (2014) poängterar att studier inom det sociokulturella perspektivet lyfter fram lärandet av ett andraspråk som en socialt situerad process. Författaren presenterar en koppling mellan lärandet av andraspråket och ålder, samt att miljön som de yngre barnen befinner sig i har en stor påverkan på barnens vidare språkutveckling. En annan viktig aspekt är även barnens egen motivation att lära sig. Enligt Vygotskij finns det olika sätt att bli flerspråkig på. Om barn växer upp och är delaktiga i en flerspråkig miljö under sina första tre år i livet lär sig de olika språken parallellt (Kultti, 2014).

3.2 Centrala begrepp

De centrala begrepp som presenteras är: *Den proximala utvecklingszonen, scaffolding och dialog.*

3.2.1 Den proximala utvecklingszonen

Hwang och Frisén (2020) beskriver *den proximala utvecklingszonen* som en zon där en utmaning ligger ett steg före i förhållande till var barnet befinner sig i sin egen utveckling.

Utmaningen i lärandet ska vara lite längre fram i zonen än där barnet befinner sig, men det ska vara möjligt för barnet att nå målet med lite ansträngning eller hjälp från en mer kompetent person. Barnet ska få testa sig fram och utmana sig själv men samtidigt få stöttning om det behövs för att nå den utmanande punkten i zonen. Något som är viktigt inom den proximala utvecklingen är att kraven eller utmaningarna inte får vara för stora för barnet då det kan resultera i en negativ effekt. Säljö (2015) poängterar även att det är viktigt att läraren vet var barnet befinner sig i sin utveckling för att kunna stötta barnet vidare i utvecklingen. Förskolläraren är viktig för att stötta barnet och kan inte ersättas av en dator eller bok. I denna studie kopplas begreppet till hur förskollärarna arbetar med och anpassar högläsningen för de olika individerna. Förskolläraarnas ställningstaganden i relation till högläsning är viktiga för att den *proximala utvecklingszonen* ska få full effekt hos barnen. Exempelvis att barnen delas in i grupper i högläsningen eller bestämmer bokval utefter barnens utveckling.

3.2.2 Scaffolding

Säljö (2015) skriver att begreppet *scaffolding* innebär att den vuxne eller den mer kunniga personen stöttar barnet som en form av byggnadsställning under tiden barnet håller på att lära sig något och nå nästa steg i sin utveckling. Den mer kunniga personen behöver inte vara en vuxen person utan kan också vara ett annat barn, som antingen är äldre eller mer erfaren inom området. När barnet fått mer kunskap om det som ska läras minskas stödet från den mer kompetenta individen tills behovet av stöd inte längre finns och barnet klarar sig själv (Säljö, 2015). Stödet förnyas parallellt och i nya situationer när det behövs för att stödja barnens utveckling (Hwang & Frisén, 2020). Säljö (2015) lyfter fram att både intellektuellt stöd samt fysiskt stöd i dessa situationer är aktuellt. Om det är en kommunikativ situation som barnen är delaktiga i uttrycks *scaffolding* verbalt som stöttning för barnen. Delvis för att utmana barnen med vuxna som stöd i språket, men också för att ge möjlighet att utveckla nya verktyg som barnen anammar i kommande situationer (Hwang & Frisén, 2020). I denna studie utgår vi i analysen från begreppet *scaffolding* där förskolläraren är den mer kompetenta personen som stöttar barnet i deras språkutveckling via högläsning.

3.2.3 Dialog

Johansson (2011) beskriver begreppet *dialog* som ett ömsesidigt samtal mellan två eller flera parter. Det krävs respekt och acceptans från samtliga deltagare för att kunna föra en *dialog* där utbyte av kunskap och erfarenheter sker. För att föra en *dialog* där barnens intresse fångas upp är det viktigt att den vuxna uppmärksammar tillfällen i vardagen där barnen själva tar initiativ till samtal, den vuxna kan fortsätta samtalet och föra det vidare. *Dialoger* mellan vuxna och barn skapar förutsättningar för barn att bearbeta vad som händer runt omkring dem samt få sina tankar och reflektioner bekräftade av de andra parterna i samtalet. Vid bokläsning är det vanligt att en *dialog* förs. När vuxna läser för barn kan de behöva pausa läsandet för att tillsammans kommentera och samtala om vad som händer i boken. Frågor ställs från samtliga parter och tillsammans besvaras de genom att relatera till barnens och pedagogernas tidigare erfarenheter och kunskaper (Johansson, 2011).

4. Metod och genomförande

Detta avsnitt börjar med att presentera vårt metodval och hur vi har genomfört studien. Vidare kommer urval och avgränsning samt hur vi har transkriberat och analyserat resultatet att lyftas fram. I slutet av avsnittet presenteras reliabilitet, validitet och generaliserbarhet samt etiska överväganden.

4.1 Metodval

Denna studie är en kvalitativ studie med intervju som metod. En kvalitativ metod fokuserar på meningar och innebörder (Alvehus, 2013). I den kvalitativa metoden ges utrymme för tolkning, analyser och diskussioner (Ahrne & Svensson, 2015). Kvale och Brinkmann (2014) lyfter fram att den kvalitativa ansatsen med hjälp av den kvalitativa forskningsintervjun är intresserad av att ta reda på hur respondenten ser på något specifikt ämne och försöka förstå något ur en annan persons perspektiv.

Anledningen till den valda metoden är för att genom intervjuerna kunna få ut så mycket information och tankar som möjligt av förskollärarna om hur de arbetar med digital och fysisk högläsning och deras stöttande roll vid dessa tillfällen för att främja flerspråkiga barns språkutveckling. Bjørndal (2018) poängterar att intervjuer ger oss som intervjuar en bättre möjlighet att ta del av den intervjuades perspektiv, samt lyfta fram detaljer som annars hade förbisetts. Eriksson-Zetterquist och Ahrne (2015) lyfter fram att det inom den kvalitativa metoden finns olika typer av intervjuer. Vi har utgått från en *semistrukturerad intervju* vilket är den vanligaste typen av intervju inom den kvalitativa metoden (Alvehus, 2013). Den semistrukturerade intervjun innebär att den som intervjuar någon har en del fasta och förberedda frågor som ställs, men också är öppen för att ställa följdfrågor för att bygga vidare på vad respondenten säger för att på detta sätt få ut så mycket som möjligt av intervjun (Eriksson-Zetterquist & Ahrne, 2015). Alvehus (2013) skriver även att vid en semistrukturerad intervju har respondenten mer möjlighet att påverka vad som sägs, än om någon annan form av intervju hade valts. Vi valde den semistrukturerade intervjun för att kunna ställa samma frågor till respondenterna samtidigt som vi också ville vara öppna för att ställa följdfrågor till respondenterna om vi ville veta mer om något som togs upp under intervjun. Vi tänkte mycket på hur vi formulerade frågorna som vi skulle ställa för få ut så mycket som möjligt av intervjuerna (bilaga 3). Eriksson-Zetterquist och Ahrne (2015) nämner att när intervjuer väljs som metod kan det vara bra att ha någon annan form av metod också, exempelvis observation. Detta är något vi haft med oss i bakhuvudet men vi har ändå valt att enbart göra intervjuer då vi haft begränsad tid under detta arbete. Svensson och Ahrne (2015) nämner att resurser, så som tid, sätter gränser för hur en studie designas och vi valde därför att enbart göra intervjuer i denna studie.

4.2 Urval och avgränsning

Eriksson-Zetterquist och Ahrne (2015) lyfter fram tvåstegsurvalet som man kan utgå från vid val av vilka som ska intervjuas. Det första steget handlar om att välja vilken typ av organisation som ska undersökas. Steg två handlar om att välja vilka individer i denna organisation som kan intervjuas. Vi har i denna studie valt förskolor som organisation vilket var ett självklart val då detta examensarbete skrivs inom förskolläroprogrammet. I det första steget mailade vi ut ett informationsbrev om studien till olika rektorer på förskolor inom ett närliggande geografiskt område där vi bad rektorerna att vidarebefordra mailet till förskollärare som arbetade på den eller de förskolor som rektorn var ansvarig för (bilaga 1). I mailet fanns både kort information om själva studien samt en kortare text om att vi sökte förskollärare att intervjuas (bilaga 2). Anledningen till att vi inte skickade mail direkt till

förskollärarna var för att förskollärarnas mailadresser inte var tillgängliga på förskolans hemsida utan där fanns enbart kontaktuppgifter till rektorn. Förskollärarna som ville delta i studien svarade via mail och vi bokade in en tid för en intervju som passade alla parter. Valet att bara intervjua förskollärare och inte också exempelvis barnskötare, gjordes då det är förskollärarna som har huvudansvaret för den pedagogiska undervisningen i förskolan (Skolverket, 2022).

Vi valde att intervjua fem förskollärare då vi ansåg att det var ett rimligt antal förskollärare att intervjua under den tid som vi haft på oss att skriva detta arbete (Svensson & Ahrne, 2015). Förskollärarna som vi har intervjuat arbetar på fyra olika förskolor. Två av förskollärarna arbetar på samma förskola men olika avdelningar. Alla förskolor är kommunala. Vi har avidentifierat respondenterna och gett dem och deras förskolor fiktiva namn. Vi valde att avgränsa området till ett närliggande geografiskt område i en större stad i Sverige där många av barnen är flerspråkiga.

I tabellen nedan presenteras deltagarna i studien, deras erfarenhet av arbete inom förskola samt åldern på barngruppen de arbetar i. Dessutom presenteras hur många barn det är i barngruppen samt hur många av dessa som är flerspråkiga.

Fiktiva namn	Förskola	Erfarenhet	Ålder på barngrupp	Antal barn	Flerspråkiga barn
Anna	Blåklinten	9 år	3-6 år	23	22
Bianca	Kotten	14 år	1-3 år	15	8-9
Caroline	Maskrosen	42 år	5-6 år	23	19
Denise	Vitsippan	2 år	3-6 år	22	9-10
Erik	Kotten	5 år	3-4 år	15	5-6

4.3 Genomförande av intervju

I vårt informationsbrev erbjöd vi två alternativ för genomförandet av intervjun. Antingen att vi kunde ta oss till förskolan, eller ha intervjun på Zoom. Anledningen till att vi erbjöd två olika sätt att ha intervjun på, är för att vi är medvetna om att det kan vara stressigt och svårt att hinna med ett möte i förskolan och därför ville vi också erbjuda ett digitalt möte. Alla respondenter valde att ha intervjun på Zoom. För en av respondenterna fungerade inte Zoom och då hade vi intervjun över telefon och spelade in ljud med datorn istället. Tidsramen för intervjun var till en början 20–30 minuter. Första intervjun drog över på tiden med cirka 15 minuter och vi informerade därför resterande respondenter i början av intervjun om att det kunde dra ut på tiden och att de fick avbryta när de ville eller inte hann mer. Dock höll sig de övriga intervjuerna inom tidsramen och varade mellan 20 och 30 minuter. Eriksson-Zetterquist m.fl. (2015) menar att en digital intervju kan spara tid, men att det också kräver mer förberedelse av intervjuaren (Eriksson-Zetterquist m.fl., 2015). Innan vi hade första intervjun så gjorde vi en testintervju, där en i gruppen intervjuade en annan i gruppen för att se så att allt fungerade tekniskt. Vi testade även hur bra ljud som mobiltelefonerna tog upp för att vara säkra på att vi hörde det inspelade materialet, vilket fungerade bra. Testintervjun var även en bra förberedelse inför de riktiga intervjuerna. Alla intervjuer gick

bra med ljudinspelningen och det tekniska förutom den första som drog ut lite på tiden. Intervjun gick bra men vi hade Zoomrummet inställt på 40 minuter så samtalet avslutades mitt i. Vi hade respondentens telefonnummer så vi ringde då upp och avslutade intervjun över telefon. I de resterande intervjuerna tänkte vi på detta och öppnade ett Zoomrum med mera tid. Intervjuerna gick för övrigt smidigt och bra att genomföra.

Innan de olika intervjuerna utsåg vi en i gruppen som var ansvarig för att intervjua, en som såg till att vi spelade in ljudet med hjälp av mobiltelefoner samt en som antecknade så mycket som möjligt under intervjun. Kvale och Brinkmann (2015) poängterar att om den som intervjuar samtidigt ska anteckna så kan fokuset från intervjun tas bort vilket vi inte ville. Då vi är tre personer i gruppen kunde vi på ett bra sätt dela upp ansvaret så att den som intervjuade kunde lägga allt fokus på att vara lyhörd och närvarande under intervjun. Kvale och Brinkmann (2015) lyfter att det vanligaste sättet att dokumentera intervjuer på som sedan ska transkriberas och analyseras är genom ljudinspelning, men att anteckningar kan användas som stöd i processen.

4.4 Genomförande av transkribering

När intervjuerna var gjorda var det dags att transkribera det material som vi spelat in. Att transkribera ett material innebär att omvandla det ljudinspelade materialet till text (Kvale & Brinkmann, 2015). Vi valde att transkribera intervjun kort efter att den var avslutad för att ha intervjun i färskt minne. Vi valde som tidigare nämnt att en i gruppen antecknade under intervjun samt att vi också spelade in ljud med två mobiltelefoner för att få med allt som sades. Vi valde sedan att den person som antecknat fick lyssna på materialet flera gånger och skriva till det som inte hade hunnits med att antecknas under intervjun. Allt vårt material var i slutändan skriftligt. Innan vi började att transkribera materialet så diskuterade vi tillsammans i gruppen hur noggranna vi skulle vara när vi transkriberade. Vi kom fram till att ta med allt som blev sagt under intervjun men hoppa över att skriva med pauser och irrelevanta ord som "så", "mm" och liknande småord. Bjørndal (2018) menar att det är bra att innan transkriberingen bestämma sig för hur detaljerat man ska skriva ner det talade materialet. Eriksson-Zetterquist och Ahrne (2015) tar upp att det är mer tidskrävande att transkribera en intervju själv, än att exempelvis använda sig av en uppspelningsmaskin men att det kan vara värt det ändå. Den eller de som varit med under intervjun vet vad som har sagts om något skulle upplevas otydligt i ljudupptagningen. Under tiden vi transkriberade materialet fick vi också möjlighet att lära känna vårt material vilket underlättade när analysen skulle påbörjas.

4.5 Analysmodell

I vår analys har vi utgått från en kvalitativ analysmodell. Denna modell består av tre steg och handlar om att sortera och reducera sitt material och argumentera utifrån materialet (Rennstam & Wästerfors, 2015).

Det första steget handlar om att sortera sitt material för att få någon form av ordning eller struktur. Vid intervju som metod går det fort att samla på sig mycket material och det blir många sidor transkribering (Rennstam & Wästerfors (2015). Det är därför viktigt att sortera sitt material för att veta vad som är relevant att använda i sin studie (Rennstam & Wästerfors, 2015). När alla intervjuer och all transkribering var klar, läste alla i gruppen materialet flertalet gånger för att sätta sig in i det. De första gångerna vi gick igenom materialet markerade vi det som vi ansåg var viktigt att ha med för just vår studie och det som var relevant för våra undersökningsfrågor. Efter att vi markerat det som vi tyckte var viktigt att ha med jämförde vi vilka likheter och skillnader som vi fann mellan svaren från de olika

intervjuerna. Efter att vi valt ut det material som vi ville ha med i studien, läste vi allt material igen för att se om vi hittade något som vi inte tagit med och som vi ansåg var viktigt.

Det andra steget i denna analysmodell handlar om att reducera sitt material. Med detta menar Rennstam och Wästerfors (2015) att välja ut det som man tycker ska finnas med i studien då allt inte får plats att redovisas. Forskaren väljer då ut det material som de anser är relevant och viktigt att ha med i den specifika studien och tar bort det som är irrelevant (Rennstam & Wästerfors, 2015). Vi sorterade ännu en gång i vårt material och valde ut de frågor och svar från intervjuerna som vi ansåg var allra viktigast för vår studie och våra undersökningsfrågor. Det material som vi valde att inte ha med och inte tyckte var relevant var material som handlade om annat än studiens syfte, exempelvis när förskollärare berättade hur de arbetar med naturvetenskap. Efter att vi reducerat materialet blev det lättare att få en överblick över allt material då det inte var lika mycket som i början av urvalet.

Det tredje och sista steget handlar om att argumentera, vilket vi har gjort i analysen. När forskarna argumenterar utifrån sin insamlade data så sker detta dels med stöd i tidigare forskning, dels den teoretiska utgångspunkt som studien utgår från. De centrala begrepp som tidigare redogjorts för i studien, lyfts i analysen och kopplas till respondenternas svar (Rennstam & Wästerfors, 2015).

4.6 Reliabilitet, Validitet och Generaliserbarhet

Reliabilitet skriver Kvale och Brinkmann (2015) handlar om studiens tillförlitlighet. Om en studie har hög reliabilitet innebär det att om andra forskare undersöker samma ämne, kommer de också få liknande resultat. Vi är medvetna om att beroende på vilken metod, teoretisk utgångspunkt samt analysmodell som forskare använder sig av kommer resultatet av det som denna studie har undersökt att bli annorlunda och vi anser därför att vår reliabilitet i denna studie är låg.

Validitet innebär att forskarna enbart undersöker det som är relevant för studien och studiens frågeställningar (Åberg-Bengtsson & Pramling, 2020). Hur frågorna formuleras i en intervju menar Åberg-Bengtsson och Pramling är väsentligt när det kommer till studiens validitet (Åberg-Bengtsson m.fl., 2020). Vi tänkte mycket på hur vi formulerade frågorna som skulle ställas till respondenterna så att de dels var relevanta att ställa och inte handlade om något som vi inte ville undersöka. Beroende på hur frågan ställs till respondenten kan svaret bli annorlunda och då även tolkas annorlunda i analysen (Kvale & Brinkmann, 2014). Vi anser att studien har hög validitet då studien genomgående har förhållit sig till syftet och endast har undersökt hur förskollärare beskriver att de i verksamheten arbetar med fysisk och digital högläsning samt hur förskollärare beskriver att de stöttar flerspråkiga barns språkutveckling vid dessa tillfällen.

Generaliserbarhet handlar om att studiens resultat går att överföra på en större grupp människor som vistas i en annan typ av miljö eller verksamhet (Svensson & Ahrne, 2015). I en kvalitativ studie är inte generaliserbarheten det viktigaste då det ofta handlar om att forskarna undersöker hur respondenterna ser på något specifikt ämne och även inom en begränsad verksamhet (Kvale & Brinkmann, 2014). Eftersom vi enbart har intervjuat fem förskollärare är vår generaliserbarhet i denna studie låg. Hade fler förskollärare intervjuats eller exempelvis en enkät skickats ut till väldigt många fler förskolor hade det varit lättare att tala om generaliserbarhet.

4.7 Etiska överväganden

Ahrne och Svensson (2015) redogör för de forskningsetiska principer som poängterar att människovärdet går före samhället och vetenskapens behov. Även Vetenskapsrådet (2017) lyfter fram vikten av att forskning enbart ska genomföras om respekt för människovärdet visas vilket vi har haft i åtanke under hela studiens gång. Med detta innefattar exempelvis informerat samtycke och att intervjupersonerna har rätt att bli informerade om vad studien handlar om, för att sedan besluta om de vill delta i studien eller inte. Vi valde därför att skicka ut ett informationsbrev till respondenterna där vi presenterade studien och vad vårt arbete handlar om. Vi informerade även respondenterna att om de väljer att delta i studien kan deltagandet avbrytas när som helst och att ingen anledning då behöver ges. Det var för oss viktigt att vara tydliga med att respondenterna kunde avbryta sin medverkan när som helst om de ångrade sig, då vi inte ville att de skulle känna sig tvingade eller pressade att ställa upp på en intervju om de inte längre ville delta i studien.

Vidare lyfter Vetenskapsrådet (2017) principen om det konfidentiella kravet som vi har ansett som en viktig aspekt vid våra intervjuer. Det konfidentiella kravet handlar dels om att deltagarnas identitet inte ska gå att urskilja av utomstående och att uppgifter som man tagit del av vid intervjuerna inte ska spridas vidare. Det är därför viktigt att vi som forskare tar väl hand om det material som vi har spelat in. Vid intervjuerna frågade vi deltagarna ytterligare en gång om de godkände att vi spelade in intervjun, vilket alla godkände. Vi informerade även respondenterna om att ljudinspelningarna kommer att transkriberas och sedan raderas efter arbetets slut och att det enbart är vi forskare som har tillgång till det inspelade materialet. I transkriberingarna använde vi oss av fingerade namn på respondenterna och de förskolor som de arbetar på för att ingen ska kunna ta reda på var förskollärarna arbetar och vilka de är. Vi har även tänkt på att i studien och i intervjuerna inte lägga in våra egna värderingar och åsikter utan försöka vara professionella och lyssna på vad respondenten säger vilket en forskare ska göra (Vetenskapsrådet, 2017).

5. Resultatredovisning

I denna del av studien presenteras och analyseras resultaten som har framkommit under intervjuerna. Resultatet är uppdelat i tre delar: Fysisk högläsning, digital högläsning och pedagogens stöttande roll.

5.1 Fysisk högläsning

I denna del presenteras resultatet som framkommit under intervjuerna angående hur förskollärarna arbetar med fysisk högläsning i förskolan för att främja barns språkutveckling.

Alla förskollärare vi har intervjuat använder sig av den fysiska högläsningen i förskolan. Det som skiljer sig åt är hur ofta och om högläsningstillfällena är spontana eller planerade aktiviteter. Det som framgår i svaren från intervjuerna är att många har spontana högläsningstillfällen på förskolan och att det sker på initiativ av barnen utifrån deras behov och önskemål. Alla respondenter utom en berättar att de även har planerade läsaktiviteter. Vilken tidpunkt på dagen högläsning sker kan också påverka hur mottagliga barnen är. En pedagog menar att den fysiska högläsningen inte ger önskad effekt om den exempelvis sker innan maten när barnen är hungriga.

Anna - Ibland har vi såklart läsning efter maten som en del av vilan men inte varje dag som en stående rutin, men sen också som en planerad aktivitet i projektarbete.

Bianca - Läsna innan maten med 15 barn som är hungriga och inte så fokuserade, det är inte ett bra tillfälle för högläsning enligt mig.

Denise - Men sen ibland så har vi absolut haft den här stunden innan mellanmål när det nästan alltid är rörigt och man tänker att nu behöver vi få lugn i gruppen och då kan vi också använda oss av högläsning ibland även om det kanske inte är huvudsyftet till att läsa.

Erik - Vi försöker varje dag. Nästan alltid efter lunch, en läsvila som vi kallar den.

I resultatet framgår det att vissa förskolor använder den fysiska högläsningen som ett tillfälle för barnen att varva ner. Den används ibland före eller efter maten, när barnen oftast är trötta och ofokuserade. Dessa tillfällen menar Alatalo och Westerlund (2021) saknar ofta didaktisk funktion. Det vi däremot ser från våra respondenter är att vid planerade tillfällen finns det en tydlig struktur och ett syfte med den fysiska högläsningen. Förskollärare Anna poängterar att det är viktigt att läsa tillsammans *med* barnen och inte endast *för* barnen. Detta är något som även Alatalo och Westerlund (2021) menar är viktigt för barnens språkutveckling. Damber (2015) lyfter fram att många högläsningstillfällen saknar dialoger och barnen ges därmed inget utrymme för samtal. När vi undersökte i vilket syfte som pedagogerna använde sig av högläsningen så framkom det att det användes för att främja barnens begrepp och ordförråd och således stötta språkutvecklingen.

Anna - Vi vill läsa med barnen, och att barnen får lyssna tillsammans, men sen ibland, när barnen är väldigt många kan det vara svårt att ha det här att läsa med och man läser för.

Bianca - Syftet med det är att utveckla barnens språk, det är därför vi läser för dem.

Caroline - Syftet är att barnen ska få bättre begrepp och att berika språket.

Denise - Främst är det ju för språkutvecklingen, att de ska få höra mycket böcker och många olika ord och lära sig leka med ord, både rim och ramsor och begrepp.

Erik - Syftet är språkutveckling, att barnen ska få höra talspråket men också att vi lyfter upp ord som barnen inte förstår.

Vilken påverkan den fysiska högläsningen har på barnens språk kan vara svårt att urskilja, men både Anna och Denise ser att den fysiska högläsningen berikar barnens ordförråd och barnen använder sig av ord de kanske inte hade använt sig av innan.

Anna - De använder ord från böckerna, och man kan ju anta att de är därifrån. Det var något barn som sa här, "aa det är strömavbrott" och det kanske inte är ett ord som de flesta femåringar brukar använda sig av, så vi märker att deras ordförråd ökar.

Denise - Men vi har ju märkt absolut att många ord som vi har läst i böcker som kanske inte används i det vardagliga talet, har börjat att användas i leken eller i samtal så det kan vi ju märka av.

Bianca och Caroline anser också att det finns en koppling mellan den fysiska högläsningen och barnens språkutveckling och lärande av nya ord och begrepp.

Bianca - Det är en kombination, att det inte bara är beroende av våran högläsning men att när vi väl gör det så lär de sig orden i boken, de känner igen orden i boken.

Caroline - Synonymer är svårt att få till i vardagsspråket, då är det bra med böcker som gör att de använder mer avancerade ord som de kanske inte hade hört vid utflytsspråket. Böcker hjälper. De tar in språk och nya begrepp.

Flera av respondenterna såg en koppling mellan barnens ordförråd och högläsning. Tidigare forskning av Grøver m.fl. (2020) pekar på att läsning tillsammans med barnen har en positiv effekt på barnens ordförråd. Respondenterna i vår studie lyfter fram hur de ser att barnen börjat använda sig av nya ord som de stött på i böckerna.

Bianca berättar att det finns flertalet pedagoger på avdelningen som pratar två olika språk och kan därmed ha fysisk högläsning med de barn som har samma modersmål.

Bianca - Vi har ju barn med samma modersmål som pedagogerna, men ibland har vi lånat böcker på de här språken och då har de läst böckerna för barnen, men de har aldrig översatt en bok, det har jag inte hört att de har gjort.

Denise - Vi har inte jättemycket böcker på massa språk, och vi har ju testat någon gång att jag försöker läsa på ett annat språk, vilket jag absolut inte kan, vi har lite böcker där jag försöker läsa men då skrattar alla för att jag kan ju inte det här språket och undra vad det betyder.

Denise berättar att hon försökt att läsa på ett språk som hon inte behärskar och att barnen tyckte detta var underhållande. Detta kanske inte berikar deras språkutveckling, men precis som Fredriksson och Lindgren Eneflo (2019) poängterar så är det av vikt att pedagogen visar en öppenhet och intresse för att lära sig mer av barnens modersmål och andra språk. En engagerad förskollärare, menar Puskás (2016), har en stor betydelse för barnens språkutveckling både i förskolan och i skolan.

Precis som Alatalo och Westerlund (2021) lyfter i sin studie, känner många förskollärare i vår studie sig begränsade när det kommer till att arbeta med den fysiska högläsningen i förskolan för att främja språkutvecklingen hos flerspråkiga barn. Även Fredriksson och Lindgren Eneflo (2019) poängterar att olika modersmål ges olika utrymme i förskolan och att pedagogerna upplever en svårighet att arbeta med barnens olika modersmål när de inte själva behärskar språket. Detta framgår i vår studie där respondenterna menar att det finns självklara hinder när det kommer till högläsningen på ett främmande språk. Alla respondenter är överens om att de föredrar den fysiska högläsningen i förskolan, men menar att den digitala kan vara bra när det kommer till exempelvis flerspråkiga barns språkutveckling och möjligheten att ha högläsning på ett annat språk. Även när det är stora barngrupper i förskolan kan det vara lättare att sätta på Polyglutt.

När vi slutligen undersökte hur förskollärarna ansåg att förskolor kan arbeta vidare med högläsning för att främja flerspråkiga barns språkutveckling och vilka resurser som behövs framkom tid som en bristande resurs i förskolan. Anna och Denise menar att det krävs ytterligare kompetensutveckling hos pedagoger i förskolan för att utveckla högläsningen.

Anna - Till att börja med - läslyftet, stärka kompetensutvecklingen när det kommer till läsningen.

Denise - Det finns ju också lite kurser och så, men att det ska erbjudas till alla pedagoger och att det inte bara är förskollärarens ansvar att sitta och läsa och att det ska finnas för alla, fortbildningskurser i varför högläsningen är så viktig för språkutvecklingen.

Bianca och Denise tar upp problematiken som finns i förskolan idag med alldeles för stora barngrupper och för lite tid. Bianca menar att om det är färre barn i barngruppen, eller mer personal i arbetslaget, så finns det större chans att hinna med den stöttning som behövs. För att förskollärare ska kunna arbeta vidare med fysisk högläsning för att främja flerspråkiga barns språkutveckling krävs alltså tid och kompetensutveckling. Tid behövs för att kunna planera in högläsning i verksamheten,

5. 1. 1 Sammanfattning

Sammanfattar vi resultatet som framkommit angående hur förskollärare arbetar med den fysiska högläsningen kan vi se att alla förskolor arbetar med detta, men på olika sätt och vid olika tillfällen. Högläsningen sker ibland vid spontana tillfällen och på barnens initiativ, men även vid planerade tillfällen. Syftet med högläsningen är att berika barnens ordförråd och bidra till att främja språkutvecklingen. Flera förskollärare såg en koppling mellan högläsningen och barnens ordförråd och att barnen använder sig av ord som de stött på i böckerna. När det kommer till den fysiska högläsningen upplever många respondenter en svårighet att arbeta med flerspråkiga barns modersmål, om inte någon pedagog på avdelningen behärskar samma språk. För att utveckla detta krävs det mer tid och resurser, samt kompetensutveckling.

5.2 Digital högläsning

I denna del presenteras resultatet som framkommit under intervjuerna angående hur förskollärarna arbetar med digital högläsning för att främja barns språkutveckling.

Samtliga förskolor i studien använder sig av ljudboksappen Polyglutt vid olika tillfällen under dagen när behovet finns eller om det har planerats för det. Vissa dagar används den mer än andra dagar. Polyglutt används både vid planerade och spontana tillfällen. Precis som vid fysisk högläsning framgår det att många använder appen vid läsvidan efter maten, men även när pedagogerna inte hinner med att läsa ur en fysisk bok i verksamheten.

Anna - Polyglutt efter maten.../...en stund av lite lugn och ro helt enkelt. Då läser vi efter maten trots att forskning har visat att det är helt fel tillfällen.

Denise - Tyvärr, det är ju svaret man inte vill säga men ibland så är det så att jag hinner inte läsa så då får barnen lyssna på Polyglutt.

Erik - Det beror på vem som tar den här läsvidan eftersom att under tiden går den andra personen på rast oftast.

I intervjuerna beskriver vissa pedagoger att den digitala högläsningen hjälper till i situationer där de själva inte riktigt hinner läsa, precis som Denise nämner, vilket oftast är under spontana tillfällen. Det kan vara om det är brist på personal eller helt enkelt för att samla barnen för lite lugn och ro. Det finns inget didaktiskt syfte under dessa tillfällen enligt pedagogerna. Paciga (2014) skriver i sin forskning att barnens intresse är större när det kommer till att lyssna på en saga med berättarröst och animation. Fler barn lockas av den levande sagostunden, och pedagogerna utnyttjar då det som avlastning när det behövs.

Polyglutt ger också barnen en möjlighet att lyssna på en bok utan att pedagogen behöver behärska språket. Fyra av fem förskollärare använder sig av Polyglutt på barnens modersmål. En respondent använder sig av samma bok, men på olika språk och låter alla barnen som vill ta del av detta.

Anna - Vi låter dem lyssna på en bok på arabiska tillsammans, med en vuxen som sitter med och stöttar. Har man tid så lyssnar man på boken på både arabiska och svenska.

Bianca - Att kunna erbjuda ett annat språk. Att de kan få lyssna på boken på sitt hemspråk.

Denise - De ville höra skillnaden mellan hur de olika språken låter, och helt plötsligt så förstår ett barn och sen förstår ett annat barn men inte det första barnet. Det blir väldigt lustfyllt.

Bianca - Och en fördel att det finns på så många olika språk. Jag kan inte läsa en fysisk bok på arabiska eller persiska, men kanske finska hade jag kunnat försöka men det blir ändå inte rätt och då förstör jag kanske mer än jag hjälper barnet. Så där är ju Polyglutt bra som kan ge något som vi inte kan.

Caroline - Det händer någon gång att barnen tycker att det är kul att lyssna. Övriga är att de tycker om att lyssna på engelska fast de inte har engelsktalande föräldrar.

Erik - Nej tyvärr gör vi inte det just nu då behovet inte finns, så att alla får ta del av svenska just nu.

Planerade stunder med digital högläsning har också många fördelar som gynnar barnens språkutveckling. Möjligheten ges att få höra andra språk och med stöd av en pedagog som stöttar i den digitala högläsningen främjas flerspråkigheten hos barnen då de får ta del av olika språk (Zipke, 2016). En av fördelarna med digital högläsning är att pedagogerna inte behöver kunna behärska de olika språken och ändå kunna vara med som stöd. Dessutom gynnar det barnen om man väljer en bok som de redan är bekanta med, som de lyssnat på flera gånger på svenska. Det blir lättare för barnen att hänga med i berättelsen när samma bok läses upp fast på ett annat språk. Genom digitala verktyg kan barnen bilda sig en egen uppfattning om vad som händer i berättelsen trots att den visas och läses upp på ett språk som de inte förstår. Redskapet blir det symboliska språket som barnen anammat sedan tidigare när de fått lyssna på samma berättelse fast på det språk som de behärskar. Barnen använder symboliskt språk som artefakter från sagan de förstår för att hänga med i sagan som läses upp på annat språk. Givetvis är fallet inte alltid så då Denise nämner att barnen gärna vill lyssna på sagan på olika språk för att få höra skillnaden på de olika språken. Den ena gången förstår ett barn och andra gången förstår ett annat barn. Polyglutt ger möjligheten att lyssna på böcker på olika språk vilket gör lässtunden rolig och givande för barnens flerspråkighet, enligt en av respondenterna.

Även om den digitala högläsningen med tillhörande animationer och olika funktioner är ett verktyg som hjälper både pedagoger, i sin stöttning under högläsning, och barn med att främja flerspråkigheten så tycker respondenter ovan att det är svårt att stödja barnen i den digitala högläsningen (Zipke, 2016). Fredriksson och Lindgren Eneflo (2019) skriver också att det inte är tydligt i styrdokumentet hur förskollärare ska arbeta med flerspråkighet i förskolan. Förskollärare som deltagit i vår studie har även påpekat att de inte känner sig bekväma i att undervisa i språk de inte behärskar, då de är rädda för att lära ut felaktigt.

Anna - När barn leker spontant så kodväxlar de ju mellan sina egna språk och engelska, Youtubeengelskan, oh my god säger dom.

Caroline - De lär sig engelskan på Youtube, säger de. De leker fantastiskt på engelska och det har jag lärt mig på Youtube, säger de.

Två förskollärare tar upp hur barnen använder sig av det engelska språket som de har lärt sig via Youtube. Även om detta varken är barnets första, eller andra språk. Både Anna och Caroline svarar under intervjun att barnen på deras respektive avdelningar använder det engelska språket i både vardagen och i lek trots att det inte är barnens modersmål eller andra språk. Respondenterna hänvisar till "Youtubeengelskan" som barnen lärt sig via Youtube. De använder det engelska språket och ord relaterat till det som finns på Youtube och kommunicerar med varandra. Barnen verkar ha intresse för att använda Youtube och därför är det bra att använda det även i förskolan som ett verktyg till högläsning.

Säljö (2015) anser att sociala samspel ligger till grund för utveckling. Sociala samspel visar sig i vardagen på förskolan och tillsammans skapar barnen möjlighet för att inte enbart

använda "Youtubeengelskan" när det passar dem, utan även få respons av andra barn för att fortsätta kommunikationen. En atmosfär skapas av barnen själva där interaktionen är genuin och förstådd, då samtliga känner igen sig i den så kallade "Youtubeengelskan". Både Paciga (2014) och Zipke (2016) talar om digitala verktyg som en positiv aspekt för främjandet av barns språkutveckling då möjligheten att lyssna på samma saga flera gånger om är möjligt, dessutom även på olika språk.

5.2.1 Sammanfattning

För att sammanfatta respondenternas beskrivning av sitt arbete med digital högläsning på förskolan börjar vi med ljudboksappen Polyglutt som blivit ett populärt digitalt verktyg att använda vid högläsning. Enligt respondenterna används Polyglutt både vid spontana men också planerade tillfällen med olika syften. Vid de spontana tillfällen används Polyglutt som ett hjälpmedel om pedagogen själv inte hinner läsa för barnen eller om det är exempelvis personalbrist, fokuset är då inte att främja språkutvecklingen. Däremot vid de planerade tillfällena är syftet att främja flerspråkigheten hos flerspråkiga barn genom att erbjuda barnen möjlighet att lyssna på samma saga på olika språk. Även om sagan läses upp av en berättarröst så är pedagogerna involverade i sagan genom att exempelvis upprepa ett ord och peka på tillhörande bild. Det som dock lyfts av respondenterna är att de upplever att det kan vara svårt att stötta högläsningen med språk som de själva inte behärskar och överlåter det helt till Polyglutt. Förskollärarna lyfter att en fördel med Polyglutt är att appen kan läsa sagor på många olika språk och gör det möjligt för samtliga barn som vill vara med att lyssna på olika språk att göra detta. Polyglutt blir som en länk mellan det svenska språket och barnens modersmål för att främja språkutvecklingen hos barnen. Även Youtube används av barnen både hemma och på förskolan där de lär sig nya ord och begrepp.

5.3 Pedagogens stöttande roll

Här presenteras vad som framkommit i intervjuerna angående hur förskollärarna beskriver hur de stöttar flerspråkiga barns språkutveckling vid fysisk och digital högläsning.

I svaren från respondenterna finns det både likheter och skillnader kring hur pedagogerna arbetar för att stötta flerspråkiga barns språkutveckling vid digital och fysisk högläsning. Att ställa frågor till barnen och få barnen att reflektera över frågorna samt ge barnen tid att svara är något som alla respondenter arbetar med men mest vid den fysiska högläsningen. Detta är något som Norling (2014) lyfter fram som en bra strategi för att stötta barns flerspråkiga språkutveckling. Även Grøver m.fl (2020) menar att det är bra för språkutvecklingen att förskollärarna ställer öppna frågor till barnen. Förskolläraren Anna lyfter även fram vikten av metaspråk och att visa intresse för flera olika språk än bara det svenska språket. Två av förskollärarna nämner att de tycker att de stöttar den svenska språkutvecklingen mer än den flerspråkiga vid den fysiska högläsningen då de endast kan ett språk. Fredriksson och Eneflo (2014) skriver att pedagoger som inte är flerspråkiga själva kan se det som en utmaning att stimulera barns flerspråkighet när det själva bara talar ett språk. Det är dock viktigt att visa intresse och öppenhet för flera språk.

Anna - Att vara förberedd på vilka frågor jag ska ställa är ju en viktig del som pedagog för att hjälpa de med språkutvecklingen. Frågorna som ställs är öppna frågor, eller tanken är att de ska vara öppna. Men sen också att prata om språk är ju minst lika viktigt.

Bianca- Då skulle jag nog säga att jag inte stöttar dem så mycket i flerspråkighet eftersom jag bara kan ett språk. Om jag bara tänker på det svenska språket och hur jag

stöttar dem är ju att när man läser en bok att man stannar upp och ställer frågor, följdfrågor till det som vi läser och har en dialog om det.

Caroline- Jag läser texten rätt av för att få rätt svenska för det är viktigt för att få rätt grammatik men däremot återberättar med enklare fraser för att alla ska förstå. När nya barn kommer till oss så använder vi nyckelord.

Denise- Jag tänker väl att överlag har det kanske inte jättemycket med flerspråkighet att göra, utan mer språkförståelsen av det svenska språket. Försöker att peka mycket på bilderna när jag läser och säga vad jag läser om och gestikulera med kroppen, även dramatisera och leka boken.

Erik - Ja men att vi då försöker förklara de här orden som barnen inte förstår. Försöka vara tydlig när man läser att man inte bara läser fort som man kanske hade gjort själv utan att man försöker artikulera mer, man läser lugnare för att de ska få höra orden tydligt.

När det kommer till förskollärarens stöttning i den digitala högläsningen ser respondenterna olika möjligheter till att vara involverad och stöttande i barnens språkutveckling och upplever det som svårare än vid fysisk högläsning. Bianca tycker att vid användning av digital högläsning, exempelvis Polyglutt när pedagogen själv inte läser, tappas dialogen med barnen. Caroline menar däremot att man vid Polyglutt kan stanna skärmen och prata eller repetera det som lästs för att fånga upp barnen och se om de förstått vad de lyssnat på. Reich m.fl (2019) lyfter fram att vid den digitala högläsningen blir dialogerna med barnen färre vilket är negativt för barnens språkutveckling. Zipke (2016) menar att digitala verktyg som används för högläsning kan vara positivt om pedagogen använder det på rätt sätt och själv är närvarande i situationen för att kunna ge stöttning om det behövs. Som Caroline nämner kan Polyglutt användas som verktyg vid högläsning samtidigt som förskolläraren också är närvarande och pausar, repeterar och ser till så att barnen hänger med i vad som händer i boken. Anna tar även upp att vid den digitala högläsningen behöver pedagogen stanna upp mer och försöka fånga upp vad barnen förstår och vad de inte förstår. Neumann (2020) poängterar att när barnen lyssnar på digitala böcker så har förskolläraren fortfarande en viktig roll vid dessa tillfällen för att stötta barnens språkutveckling. Denise anser att det är mindre stöttning i den digitala högläsningen då det blir svårare att peka ut vad det är som händer i boken, om det är på ett annat språk som pedagogen själv inte behärskar. Det blir då svårare att försöka ha en dialog med barnen om innehållet. Erik ser inte att han stöttar barnen i den digitala högläsningen alls.

Anna - Jag som pedagog måste stanna upp mer och fånga upp vilka begrepp som inte förstås. När andra läser, har de inte flerspråkighet i åtanke och läser väldigt snabbt, det kan bli otydligt.

Bianca - Man kan välja att spela upp den med berättarrösten, men om jag gör det då tappar man dialogen med barnet.

Caroline - Men Polyglutt är bra då man kan stanna skärmen och prata eller gå tillbaka och repetera för att få med dem på banan, annars kan de lyssna men inte förstå.

Denise - Det är lite mindre (stöttning) i digital, högläsning, främst för att det kanske är Ipaden som pratar ett annat språk, då har jag svårare att peka ut vad det är som händer.

Erik - Ja, just nu inget alls. Så att det är lite tråkigt.

Vidare anser tre av respondenterna, Anna och Denise och Erik att de i sin planering av bokval väljer böcker som ska läsas utifrån var de enskilda barnen befinner sig i sin utveckling. Detta kan kopplas till *den proximala utvecklingszonen* och då pedagogens roll blir att ha en förkunskap om var barnet befinner sig i sin utveckling. I dessa lässituationer beskriver förskollärarna att de väljer böcker som är på barnets nivå men som också kan utmana deras språkutveckling (Hwang & Frisé, 2020). Genom att välja böcker som utmanar barnen kan pedagogerna således stötta språkutveckling hos flerspråkiga barn.

Anna - Det gäller att vara väl bekant med materialet man läser och ha en tydlig plan. Boken ska vara på rätt nivå för att kunna stötta barnen. Tar man för svåra böcker hamnar man inte i den proximala utvecklingszonen. Man ska vara säker på att det är lagom svårt för barnen.

Denise - Vi försöker att välja böcker lite grann efter deras kunskapsnivå men även då försöka blanda med att utmana med vissa ord.

Erik - Att vi väljer böcker som är anpassade för den åldern specifikt så att det inte blir krångliga böcker med för mycket text.

I högläsningen beskriver förskollärarna som nämnts ovan att de stöttar barnen på olika sätt och finns som ett stöd för barnen vid högläsningen vilket kopplas till *scaffolding*. Den mer kunniga personen behöver inte vara en vuxen person utan kan också vara ett mer erfaret barn (Säljö, 2015). Anna tar upp det som hon kallar för "dragarbarn", vilket betyder att förskolläraren i gruppindelningar kan välja några barn som är lite längre fram i språkutvecklingen som kan agera som motivation för barn som inte kommit lika långt. Barnen som är mer kunniga kan i dessa situationer hjälpa och stötta sin eller sina kompisar i språkutvecklingen vilket också kan kopplas till *scaffolding*.

Anna - Har vi fyra barn som inte har så bra språk så blir det väldigt svårt för dem att hjälpa varandra, man vill ju ha de här dragarbarnen som man kallar det, dom som kan dra med sig dom andra både i motivation och intresse och vilja att lära.

Anna - Läsningen ska vara en aktiv del av undervisningen när barnen orkar och har energi till det. Vi vill läsa med barnen, och att barnen får lyssna tillsammans.

Bianca - Bara vi läser med barnen, det är det viktiga.

Caroline - Var närvarande som pedagog.

Denise - Läsa boken tillsammans med barnen och gärna läsa böckerna många, många gånger på olika sätt, det tycker jag man ska tänka på.

Erik - Jag tror att flera behöver ta steget att läsa.

I arbetet med både digital och fysisk högläsning för att främja språkutvecklingen hos barn anser förskollärarna att de har en väldigt viktig roll i att just läsa för barnen och vara delaktiga och närvarande i stunden för att på så sätt kunna stötta språkutvecklingen (Norling,

2014). Alla respondenter lyfter fram att de tycker att de har en viktig roll när det kommer till att fortsätta läsa för barnen och låta dem lyssna på högläsning, både fysiskt och digitalt samt på svenska och andra språk. Denise anser också att läsningen ska vara en aktiv del i undervisningen på förskolan och att den ska planeras när barnen orkar lyssna och har energi till det. Två av förskollärarna säger även att de vill läsa tillsammans med barnen och att barnen ska få lyssna tillsammans vilket kan kopplas till det sociokulturella perspektivet som menar att barn lär i samspel med och av varandra (Säljö, 2015).

5.3.1 Sammanfattning

Sammanfattningsvis lyfter förskollärarna fram att de använder sig av öppna frågor och tänker på att skapa dialog med barnen både vid den fysiska och digitala högläsningen för att stötta språkutvecklingen hos flerspråkiga barn. De använder sig dock mer av öppna frågor vid den fysiska högläsningen då de anser att det blir svårare vid den digitala när det inte är de själva som läser eller om den digitala boken läses på ett språk som de själva inte kan. Vid den digitala högläsningen menar förskollärarna att de inte bara kan sätta på en digital bok och gå därifrån. Pedagogerna behöver vid den digitala högläsningen vara närvarande och fokuserade i stunden för att kunna stötta språkutvecklingen genom öppna frågor och dialoger med barnen. Förskollärarna lyfter även att det som pedagog är viktigt att visa ett intresse för andra språk än svenska. Tre av förskollärarna väljer böcker utifrån barnets utvecklingsnivå för att böckerna inte ska vara för lätta utan utmanande för barnets språkutveckling. Slutligen poängterar pedagogerna vikten av att fortsätta läsa tillsammans och med barnen för att som pedagog kunna stötta flerspråkiga barns språkutveckling vid högläsningstillfällen.

6. Slutdiskussion

I denna del av studien presenteras en sammanfattning av studiens resultat samt en diskussion om betydelsen av studiens resultat för vår kommande yrkesroll. Sist ges förslag på vidare forskning.

6.1 Fysisk och Digital högläsning

I resultatet framgår det att alla förskollärare använder både fysisk och digital högläsning i sin verksamhet. Det som skiljer sig åt är syftet och vid vilka tillfällen högläsning sker. Utifrån resultatet ser vi att den fysiska högläsningen sker både vid spontana och planerade tillfällen. Ibland sker högläsning vid vilan eller efter maten, vilket tidigare forskning (Alatalo & Westerlund, 2021) menar är helt fel tillfälle och att barnen då inte är speciellt mottagliga eller fokuserade. Vid sådana tillfällen saknas ofta en didaktisk funktion för läsningen och den används istället för att lugna ner barngruppen. Här spelar det även roll hur pedagogerna läser och om de endast läser *för* barnen eller *med* barnen. Det framgår i vår studie att alla pedagoger har som mål att läsa *med* barnen där det ges utrymme för diskussion och samtal. Är det många barn i barngruppen kan det finnas svårigheter att ge utrymme till alla barnen och vid sådana tillfällen menar en av respondenterna att det lätt blir en läsning *för* barnen, istället för *med*.

I vår studie framkommer brist på personal och tid som två faktorer som kan ha en inverkan på huruvida förskollärarna känner att arbetet med högläsningen hinns med. För att utveckla den fysiska högläsningen i förskolan för att främja flerspråkiga barns språkutveckling behövs det fler resurser samt kompetensutveckling hos pedagogerna om hur de kan arbeta med detta i förskolan. I studien framgår det att vissa förskollärare upplever en osäkerhet att stödja flerspråkiga barns språkutveckling när det kommer till den fysiska högläsningen. Denna osäkerhet framkommer även i en rapport från Skolinspektionen (2017) som presenterar att det finns en viss osäkerhet samt brist på kunskap och kompetensutveckling när det kommer till barns utvecklande av modersmålet i förskolan.

Att ha fysisk högläsning på ett språk som personalen på förskolan inte behärskar är självklart en utmaning och det är inte heller något som förväntas, att pedagogerna ska lära sig alla olika språk. Det viktiga här är att personalen visar engagemang och ett intresse att lära sig om alla barns olika modersmål. Det kan räcka med att en pedagog lär sig några enkla ord eller fraser på barnens modersmål. Precis som Fredriksson och Eneflo (2014) lyfter fram är det viktigt att visa öppenhet och nyfikenhet för barnens olika modersmål, samt ge utrymme för flera språk i verksamheten.

Den digitala högläsningen lyfts fram som ett bra medel att använda när det kommer till flerspråkiga barns språkutveckling när pedagogerna inte behärskar alla barns olika språk. Pedagogerna i studien använder sig av ljudboksappen Polyglutt där det ges möjlighet att lyssna på böcker på flera olika språk. Den digitala högläsningen lyfts också fram som ett redskap som används i brist på tid, eller personal.

I studien framgår det att förskollärarna ser att högläsningen bidragit till ökat ordförråd hos barnen och att barnen tagit till sig språkliga uttryck som de hört från en fysisk eller digital bok. Barnen tar alltså till sig språkliga uttryck som de hört från en läsande vuxen, eller en inspelad berättarröst. Säljö (2015) menar att barnen tar till sig språkliga uttryck som de hör i vardagen, för att sedan börja använda dem själv.

6.2 Förskollärarens stöttande roll vid högläsning

Alla förskollärarna anser att de har en viktig roll i att stötta barnen i den fysiska och digitala högläsningen för att främja flerspråkiga barns språkutveckling. Vid den fysiska högläsningen använder pedagogerna sig av öppna frågor och pauser för att diskutera vad som händer i boken vilket Norling (2014) och Grøver (2020) anser är bra strategier för att stötta barns språkutveckling. Det är även viktigt för barnens språkutveckling att barnen får tid att tänka och svara på frågorna som ställs så att man inte går vidare för fort. Resultatet visar även att pedagogerna beskriver att det är viktigt att vara öppen och intresserad av andra språk än svenska eller de språk som de själva kan. Det är även viktigt att tala om och låta barnen få lyssna till olika språk, både barnens modersmål och andra språk (Fredriksson & Lindgren Eneflo, 2019). Vid den fysiska och digitala högläsningen fungerar pedagogerna som en stöttande person för barnen vilket kopplas till scaffolding. Även andra barn som är längre fram i sin språkutveckling kan stötta sina kompisar vid högläsningstillfällen (Säljö, 2015). Tre av fem förskollärare förklarade också att de vid bokval hade i åtanke att välja böcker som skulle läsas för barnen efter barnets utveckling, böcker som inte var för svåra för barnen men ändå utmanande för barnets språkutveckling. Dessa medvetna val kan kopplas till den proximala utvecklingszonen då förskollärarna väljer böcker som är lite före barnets utveckling för att de på så sätt ska utmanas och lära sig mer (Hwang & Frisé, 2020).

Även vid den digitala högläsningen använder sig några av förskollärarna av öppna frågor men anser att det blir svårare. Vid den digitala högläsningen, anser pedagogerna att det blir svårare att stötta barnen och att dialogen lättare tappas vilket Reich m.fl. (2019) också framhåller. Om boken läses upp på ett språk som pedagogen själv inte förstår upplever de att det blir svårare att ställa frågor om vad som händer i boken och även svårare att fånga upp vad barnen faktiskt förstår. En av förskollärarna beskriver att det vid den digitala högläsningen blir viktigare för pedagogen att försöka fånga upp vilka begrepp som barnen inte förstår och behöver ha förklarat för sig, men att det kan vara utmanande. Även om pedagogerna anser att det kan vara svårare att skapa en dialog med barnen vid användandet av Polyglutt tycker de alla att det också är en bra möjlighet att kunna erbjuda barnen att lyssna på böcker på olika språk som de själva inte kan erbjuda vid den fysiska högläsningen. För att den digitala högläsningen ska vara positiv för barns språkutveckling menar både Zipke (2016) och Neumann (2020) att pedagogen måste vara närvarande i situationen, vilket pedagogerna försöker även om de anser att de stöttar barnen mindre i den digitala högläsningen än vid den fysiska högläsningen.

I resultatet framkommer det att alla förskollärare anser att alla som arbetar på förskolan har en viktig roll i att just läsa med barnen och vara en närvarande pedagog vid dessa tillfällen. Norling (2014) lyfter just att pedagogens viktiga roll är att vara närvarande för att på så sätt kunna fånga upp barnen och stötta språkutvecklingen hos flerspråkiga barn. Pedagogerna vill läsa tillsammans med barnen och att barnen i grupp får lyssna till högläsning vilket ur ett sociokulturellt perspektiv är positivt då barn lär i samspel (Säljö, 2015).

6.3 Avslutande diskussion

I förskolan ska barn med annat modersmål ges rätt förutsättningar att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål (Lpfö18, 2018). I resultatet framgår det att många förskollärare arbetar med flerspråkiga barns språkutveckling genom högläsning när det kommer till det svenska språket, men inte lika mycket när det kommer till barnens modersmål. Vid den fysiska högläsningen anser vi, likt respondenterna, att det blir svårare att läsa på ett språk som man själv inte förstår, av förklarliga skäl. Vi anser att det trots detta är viktigt att vara positiv till andra språk, vilket även Fredriksson och Lindgren Eneflo (2019)

menar är viktigt. Även fast pedagogen inte behärskar ett specifikt språk, så är det viktigt att visa sig intresserad och öppen för att lära sig vissa ord på barnens modersmål. I en sociokulturell syn på lärande kan både pedagoger, barnen och vårdnadshavarna vara till stor hjälp och de kan lära av varandra. Vi kan be barnen dela med sig av ord på sitt modersmål och lära oss nya ord och fraser. I Sverige är en fjärdedel av alla barn som går i förskolan flerspråkiga och det är därför viktigt för vår kommande yrkesroll att veta hur vi bör arbeta för att främja detta då det är förskolans uppdrag (Skolverket, 2022).

Genom den digitala högläsningen blir det möjligt för oss pedagoger att arbeta med barnens olika språk, utan att vi behöver behärska språken själva. Precis som Zipke (2016) lyfter fram är det ändå viktigt att pedagogen är närvarande vid de digitala högläsningstillfällena och inte tänker att det digitala verktyget ska ersätta oss pedagoger helt. Precis som det framkom under intervjuerna med respondenterna kan Polyglutt ibland användas när pedagogen, av olika anledningar, inte hinner läsa för barnen själv.

Respondenterna lyfte fram att både fysisk och digital högläsning sker både planerat och oplanerat. De oplanerade tillfällena kan vara vid vila eller innan maten för att barnen ska varva ner. När högläsning sker vid dessa tillfällen saknar de ofta didaktisk funktion (Alatalo och Westlund, 2021). En av respondenterna lyfte att högläsning borde vara en aktiv del i undervisningen på förskolan och genomföras när barnen orkar lyssna och ta in vad som sägs. Detta tycker vi är viktigt för förskollärare och alla pedagoger som arbetar på förskolor runt om i Sverige att tänka på och något som vi själva kommer att ta med oss in i yrkesrollen. Det kan vara svårt att enbart ha planerade högläsningstillfällen då barnen många gånger kommer med en bok spontant som de vill lyssna på, och självklart ska man läsa för barnet då också om tid finns. Vi kan dock tänka på att planera in tillfällena för högläsning i verksamheten när barnen har energi till att lyssna och vara aktiva för att de ska få med sig så mycket som möjligt från stunden.

Vidare har resultatet av denna studie visat vikten av pedagogens stöttande roll vid högläsningstillfällena. Att pedagogen är närvarande, ställer öppna frågor och skapar dialog med barnen är betydelsefullt och viktigt att förskollärare och pedagoger vet om för att kunna stötta barns språkutveckling på bästa sätt (Norling, 2014). Som tidigare nämnt anser respondenterna att det blir svårare att stötta den digitala högläsningen om den sker på ett språk som de själva inte behärskar. Men försöka vara närvarande i stunden och visa ett intresse för vad som händer i boken är viktigt och betydelsefullt att ha med sig som förskollärare (Reich m.fl., 2019).

I vår studie lyfts för- och nackdelar med både fysisk och digital högläsning, men det framgår att en blandning av båda är att föredra. En blandning av båda är bra för att kunna anpassa högläsning till olika situationer och vilket behov som finns i barngruppen. För vissa barn kan fysisk högläsning fungera bättre än den digitala och tvärtom. Förskollärarna som har intervjuats i denna studie lyfter fram att det kan vara svårt att urskilja exakt vad barnen lär sig av högläsning men ser att barnens ordförråd ökat och att barnen använder sig av ord som kommer från böckerna som de läst. De säger även att de bara ser positiva effekter av högläsning. Både forskning och respondenternas svar visar på hur viktigt det faktiskt är att förskollärare och pedagoger fortsätter att läsa med barnen (Grøver m.fl., 2020). Att läsa *med* barnen och inte endast *för* barnen är även det något som både respondenter och forskning menar är viktigt att förskolläraren gör för att främja språkutvecklingen (Damber, 2015). Oavsett om vi läser ur en fysisk bok eller använder oss av Polyglutt framgår det i studien att

det viktigaste ändå är att vi läser med barnen, vilket vi kommer att ta med oss i vår blivande roll som förskollärare.

6.4 Vidare forskning

I denna studie så har vi valt att undersöka hur fyra förskolor i en större stad i Sverige beskriver att de arbetar med att främja flerspråkiga barns språkutveckling genom digital och fysisk högläsning. För att ytterligare utforma studien skulle fler förskollärare kunna intervjuas och även fler förskolor i städer runt om i Sverige undersökas för att ta reda på hur de arbetar med högläsning för att främja flerspråkiga barns språkutveckling. Genom att undersöka förskolor i fler städer och intervjua fler förskollärare ges en bredare syn på hur förskolor arbetar med ämnet runt om i Sverige.

Utöver intervjuer med förskollärare, om tid och tillfälle hade funnits, hade man även kunnat observera hur förskollärarna faktiskt arbetar i praktiken med att främja barns flerspråkighet genom högläsning. Det finns olika sätt att observera på. Ett sätt är att observera genom skuggning vilket innebär att vara med i barngruppen som vanligt men ha fokus på att observera hur pedagogerna arbetar med högläsning i verksamheten. Skuggning ska ske på ett diskret sätt för att det inte ska bli ett störande moment under barnens aktiviteter. Det är en strategi som ofta används av förskollärare i verksamheten när de ska observera barnen (Bjørndal, 2018). Men för att göra detta möjligt, anser vi att det hade krävts en längre tidsperiod för att hinna genomföra detta på.

En annan metod är videoobservation som gör det möjligt att notera fler saker som händer under videoinspelningen. En video kan man titta på flera gånger om och tolka mer då det finns något nytt att uppmärksamma för varje gång videon granskas. Fler ansiktsuttryck, kroppsspråk och verbal kommunikation fångas upp på film i samspelet mellan barnen (Bjørndal, 2018). I denna studie har vi fokuserat på hur förskollärare beskriver att de arbetar med högläsning för att främja barns språkutveckling. Vid videoobservationer i verksamheten hade fokuset också kunnat läggas på barnens perspektiv på hur de lär sig under högläsningstillfällena. Om flera videoobservationer sker under en längre period kan man se barnens utveckling vid dessa tillfällen. Möjligheten att granska samma situation flera gånger försvinner när endast observation i verkligheten sker.

I denna studie undersöktes hur förskollärare arbetar med att främja flerspråkiga barns språkutveckling genom högläsning och då fokuserat både på barnets svenska språkutveckling och barnets modersmål. Vidare forskning hade kunnat undersöka hur förskollärarna enbart arbetar med att främja barnets modersmål, dels via läsning, dels generellt i sin verksamhet. Den hade även kunnat undersöka hur förskollärarna arbetar med att endast främja svenskan hos flerspråkiga barn.

Referenslista

- Ahrne, G & Svensson, P. (2015). Kvalitativa metoder i samhällsvetenskapen. I G. Ahrne & P. Svensson (Red.), *Handbok i kvalitativa metoder*. (2.uppl.). (s. 8-16). Liber.
- Alatalo, T. & Westlund, B. (2021) Preschool Teachers' Perceptions about Read-Alouds as a Means to Support Children's Early Literacy and Language Development. *Journal of early childhood literacy*, 21 (3), 413-435.
<https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1177/1468798419852136>
- Alvehus, J. (2013). *Skriwa uppsats med kvalitativ metod*. En handbok. Liber.
- Bjar, L., & Liberg, C. (2010). *Barn utvecklar sitt språk*. Studentlitteratur.
- Bjørndal, C. (2018). *Det värderande ögat: observation, utvärdering och utveckling i undervisning och handledning*. (2uppl.) Liber.
- Cekaite, A., & Björk-Willén, P. (2020). Svenska som andraspråk i förskolan: Utveckling i lek och lärarledda aktiviteter. I A-L. Lindgren, N. Pramling & R. Säljö (Red.), *Förskolan och barns utveckling: Grundbok för förskollärare*. (2 uppl.). (s. 127-139). Gleerups.
- Damber, U. (2015). Read-alouds in preschool – A matter of discipline? *Journal of Early Childhood Literacy*, vol. (15), 256-280.
<https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1177/1468798414522823>
- Eriksson-Zetterquist, U & Ahrne, G. (2015). Intervjuer. I G. Ahrne & P. Svensson (Red.), *Handbok i kvalitativa metoder*. (2.uppl.). (s. 34-54). Liber.
- Edwards, A. (2019). *Bilderbokens mångfald och möjligheter* (2.rev. uppl.). Natur & kultur.
- Fredriksson, M., & Lindgren Eneflo, E. (2019). Man blir lite osäker på om man gör rätt - En studie om pedagogers arbete med flerspråkighet i förskolan. *Nordisk Barnhageforskning 18*, vol (1), 1-15. <https://doi.org/10.7577/nbf.3080>
- Gjems, L. (2018). *Förskolans arbete med tidig litteracitet – på barns villkor*. Studentlitteratur.
- Grøver, V., Rydland, V., Gustafsson, J., & Snow, C. E. (2020). Shared Book Reading in Preschool Supports Bilingual Children's Second-Language Learning: A Cluster-Randomized Trial. *Child Development*, 91(6), 2192–2210.
https://libkey.io/libraries/449/articles/366472717/full-textfile?utm_source=api_1409
- Henningson-Yousif, A. (2020). Forskande verksamhet - tankar om bevekelsegrunder och kunskapsbidrag. I A. Åkerblom, A. Hellman, & N. Pramling, N (Red.), *Metodologi för studier i, om och med förskolan* (s.293-297). Gleerups.
- ILT Education (2023) *Polyglutt-Förskola*. Hämtad 2023-04-01 från
<https://www.ilteducation.com/se/polyglutt-forskola/>

- Johansson, E. (2011). *Möten för lärande: Pedagogisk verksamhet för de yngsta barnen i förskolan*, Stockholm. tillgänglig: <http://www.skolverket.se>
- Kultti, A. (2014). *Flerspråkiga barns villkor i förskolan: lärande av och på ett andra språk*. Liber.
- Kvale, S., & Brinkmann S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Studentlitteratur AB.
- Liberg, C. (2005). *Hur barn lär sig läsa och skriva*. Studentlitteratur.
- Läroplan för förskolan*. LPFÖ18. Skolverket. Tillgänglig: <https://www.skolverket.se/getFile?file=4001>.
- Neumann, M. (2020). Teacher Scaffolding of Preschoolers' Shared Reading With a Storybook App and a Printed Book. *Journal of research in childhood education* 2020, vol 34(3), 367–384.
<https://www-tandfonline-com.ezproxy.ub.gu.se/doi/epdf/10.1080/02568543.2019.1705447?needAccess=true&role=button>
- Norling, M. (2014) Preschool staff's view of emergent literacy approaches in Swedish preschools. *Early Child Development and Care*, vol 184(4), 571-588.
<https://www-tandfonline-com.ezproxy.ub.gu.se/doi/epdf/10.1080/03004430.2013.800511?needAccess=true&role=button>
- Paciga, K. A. (2015) Their teacher can't be an app: Preschoolers' listening comprehension of digital storybooks. *Journal of early childhood literacy*, 15 (4), (s.473-509).<https://journals-sagepub-com.ezproxy.ub.gu.se/doi/full/10.1177/1468798414552510>
- Pramling, N. (2020). Vad utmärker vetenskaplig kunskap?. I A. Åkerblom, A. Hellman, & N. Pramling, N (Red.), *Metodologi för studier i, om och med förskolan* (s.15-36). Gleerups.
- Puskás, T. (2017) Picking up the threads. Languaging in a Swedish mainstream preschool. *Early Years*, 37(3), (s. 313-325).
<https://www-tandfonline-com.ezproxy.ub.gu.se/doi/epdf/10.1080/09575146.2016.1178712?needAccess=true&role=button>
- Reich, S., Yau, J., Xu, Y., Muskat, T., Uvalle, J., & Cannata, D. (2019). Digital or print? A comparison of preschooler's comprehension, vocabulary and engagement from a print book and an e-book. *AERA open*, vol. 5 (3), 1-16.
<https://doi.org/10.1177/2332858419878389>
- Rennstam, J & Wästerfors, D. (2015). Att analysera kvalitativt material. I G. Ahrne & P. Svensson (Red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Liber.

- Skolinspektionen (2017) Förskolans arbete med flerspråkiga barns språkutveckling
<https://www.skolinspektionen.se/beslut-rapporter-statistik/publikationer/kvalitetsgranskning/2017/forskolans-arbete-med-flersprakiga-barns-sprakutveckling/>
- SFS 2010:800. *Skollag*. Sveriges Riksdag
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800
- Skolverket (2023). *Barn och personal i förskolan hösten 2022*
<https://www.skolverket.se/publikationer?id=11339>
- Skolverket (2023). *Digital kompetens och digitala verktyg i förskolan*.
<https://www.skolverket.se/om-oss/var-verksamhet/skolverkets-prioriterade-omraden/digitalisering/forskolans-digitalisering>
- Skolverket (2013). *Flera språk i förskolan: teori och praktik*.
https://forskoleforum.se/sites/forskoleforum.se/files/article/open_files/flera_sprak_for_skolan_0.pdf
- Skolverket (2021). *Flerspråkighet i förskolan*.
<https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/flersprakighet-i-forskolan>
- Skolverket (2022). *Undervisning i förskolan*.
<https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/undervisning-i-forskolan>
- Svensson, P, U & Ahrne, G. (2015). Att designa ett kvalitativt forskningsprojekt. I G. Ahrne & P. Svensson (Red.), *Handbok i kvalitativa metoder*. (2.uppl.). (s. 17-31). Liber.
- Thurén, T. (2007). *Vetenskapsteori för nybörjare*. (2.uppl.). Liber.
- Säljö, R. (2015). *Lärande: En introduktion till perspektiv och metaforer*. Gleerups.
- Vetenskapsrådet (2017). *God forskningssed*. Vetenskapsrådet. Tillgänglig:
https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/1555332112063/God-forskningssed_VR_2017.pdf.
- Zipke, M. (2016). Preschoolers explore interactive storybook apps: The effect on word recognition and story comprehension. *Education and Information Technologies*, 22(4), 1695–1712. DOI 10.1007/s10639-016-9513-x
- Åberg-Bengtsson, L & Pramling, N. (2020). Data att räkna med - om att använda siffermaterial i ett vetenskapligt uppsatsarbete. I A. Åkerblom, A. Hellman, & N. Pramling, N (Red.), *Metodologi för studier i, om och med förskolan* (s.185-201). Gleerups.

Bilagor

Bilaga 1

Mejl till rektorer på förskolor:

Hejsan! Vi är tre studenter från förskolläraryrket på Göteborgs Universitet. Just nu skriver vi vårt examensarbete och ska genomföra en studie. Studien handlar om hur förskollärare arbetar med högläsning i förskolan för att främja flerspråkiga barns språkutveckling.

Vi ska intervjua förskollärare och hade varit otroligt tacksamma om du kunde skicka vidare detta mejl till förskollärare på samtliga förskolor som du är rektor för.

Nedanför finner ni bifogat informationsbrev.

Med vänliga hälsningar xxxx

Bilaga 2

Informationsbrev till förskolor:

Vi söker nu villiga förskollärare som kan tänka sig att ställa upp på en intervju så snart som möjligt. Vi är medvetna om att det kan vara svårt att hinna med detta i verksamheten så vi är öppna för att hålla intervjun på zoom, eller på plats, beroende vad som passar dig bäst. Intervjun tar cirka 20-30 minuter och vi kommer att spela in ljud för att sedan transkribera. All data som samlas in kommer att raderas efter arbetets slut. Deltagandet är anonymt och din identitet eller arbetsplats kommer inte att presenteras.

Vi vill i detta informationsbrev informera er förskollärare om att ni deltar frivilligt och får när som helst avbryta samarbetet om ni så vill och kommer då att tas bort från studien. Ni behöver inte ange orsak till varför samarbetet avbryts.

Hör gärna av dig vid intresse eller eventuella frågor.

Mail: xxxxxxxxxxxxxxxx@gmail.com

Telefon: xxxxxxxxxxx

Vi ser fram emot att höra ifrån er!

Med vänliga hälsningar,

Martina Olsson, Sara Engström, Shene Bolvardi

Bilaga 3

Intervjufrågor

Generella frågor

1. Hur länge har du arbetat i förskolan?
2. När gick du klart din utbildning?
3. Hur många barn har ni i barngruppen?
4. Vilken ålder har barnen?
5. Finns det barn på avdelningen med ett annat modersmål än svenska? Isåfall hur många?
6. Vilka språk pratar ni på avdelningen?

Frågor om fysisk högläsning

1. Brukar ni använda er av fysisk högläsning på avdelningen? Isåfall, hur ofta?
2. Vid vilka tillfällen använder ni fysisk högläsning? Är det spontana eller planerade tillfällen? Vad är syftet med högläsningen?
3. Använder ni er av fysisk högläsning på något annat språk? Om högläsning sker på ett annat språk, får alla barn ta del av detta?
4. Hur stöttar du som pedagog flerspråkiga barns språkutveckling i en högläsningssituation?
5. Brukar ni dela in barnen i grupper vid fysisk högläsning? Om ni gör detta, finns det någon tanke med gruppindelningarna?
6. Har ni märkt av några positiva effekter av den fysiska högläsningen, när det kommer till språkutvecklingen hos flerspråkiga barn.

Frågor om digital högläsning och polyglutt (polyglutt finns på olika språk)

1. Brukar ni använda er av digital högläsning på avdelningen? Isåfall hur ofta?
2. Vid vilka tillfällen använder ni digital högläsning? Är det spontana eller planerade tillfällen? Vad är syftet med högläsningen?
3. Använder ni er av digital högläsning på något annat språk? Om detta sker på ett annat språk, får alla barn ta del av detta?
4. Hur stöttar du som pedagog flerspråkiga barns språkutveckling när det kommer till digital högläsning?
5. Brukar ni dela in barnen i grupper vid digital högläsning? Om ni gör detta, finns det någon tanke med gruppindelningarna?
6. Har ni märkt av några positiva effekter av den digitala högläsningen, när det kommer till språkutvecklingen hos flerspråkiga barn?

Avslutande frågor

1. Vilket av fysisk och digital högläsning föredrar ni att ha för barnen? Isåfall varför?
2. Vilka fördelar respektive nackdelar ser du att det finns med fysisk och digital högläsning för flerspråkiga barn?

3. Hur anser du att förskolor kan arbeta vidare med både fysisk och digital högläsning för att främja flerspråkiga barns språkutveckling? Vad behöver utvecklas? Vilka resurser behövs?